

zeruko
ARGIA

AGIRRE SARRIA AITA

ONAINDIA'RI EMAN DIOTE

PELI ALDABAL-EN EUSKAL SARIKETAK

Euskal idazleak, gogoan izan sari
au. Berriz ere, emendik iru urtera
berriro eskeiñiko zaio sari bera,
euskal-elerti barruan argitaltzen dan

Eta gaiñera guzientzat ere sariak.

TIME ETA EUSKALDUNAK

Baina zer da «Euskaldun Barriak» dinoskun mamin sendoa? Ba, Euskaldun barri orreik, asi Naparru'ko ertzetik eta Bilbo'raino, ez deukiela euskeraren ez Euskalerrriaren ardura aundirik —euskal erri lez—; Spao'ko alderdi aberatsena biurtu dala ta, dirua irabazteko euskerak baliarik ez daukenez, erdera artu dutela euren ikuntzu zaarraren ordeiz. Ta diru ori ez sakrifikatzea gaitik, dana saldu egin dutela.

JK. MALLEA OLAETXEA

Euskal herriko mapa berria

Har beza Cinsak eta Joseba Bereñok geure abegirik eta
ongi etorririk onena.

XABIER KINTANA

GIPUZKOA

ERRENDERI

GAZI-GOZOAK

Igarotako egunetan kiroltzale artean poz eta naigabeak izan dira.

Poztekoak, gure Otaño'ren «vuelta»-n laugarren gelditze ori. Ez baita txantxear orrenbeste kilometro egin ondoren, ainbat otz-bero, erorka ta pasabearrak pasa ondoren, lenen iritxi danak, iru minutu exkaxak ateratzea.

Ez da txantxear, diogu berriz ere, eta ementxetik gure zorion-agurrik beroena bialtzen diogu gure Otaño'ri. Zorionak!

—Beste gertaera pozgarria, guztio «requiem» kantatzen ari gina, gure Touring Iruña'ra indarberiturik joan, bertako «Osasuna» jipoi-tu, 4-0, ta irugarren mallan jarraitzea izan da. Zorionak Touring'da-rei!

—Gaziya, benetan penatu gaituna, Txomin Perurena'ri gertatutakoa izan da. Txirindulari bezela etorkizun berezi bat duen gazte onek ez du aurtengo «vuelta» ortan suertea aundirik izan, eta azkenean, amaitzeko egun bat falta zala, erori ta iztar-ezurra autzi.

Ez itxaropenik galdu, Peru. Lenbaitlen osatuta «erregin txikian» jo ta ke, dituzun guztiak emanaz ikusko zaitugun uste osoa daukagu, garraipen aundi ta ugariak lortuaz. Biotz-biotzez ori opa dizugu.

EZKONTZA

—Errenderi'ko Ikastolako andereño dan, Lete'tar Arantxa, oyartzuaz gaztea, Uranga'tar Joxe Mari'rekin ezkontu zaigu.

Ezkontz-ondoren, Oyartzun'go eliza'tik irtetetakoan, Ikastolako dantzari txikiak aurrekua dantzatu zuten ezkonberrien ohorez. Zoriontsu izan!

ABESBATZ BERRIA

Bai irakurle, Aita Kaputxino bate-ri esker, ba-degu koro edo orfeoi berria gure erri ontan. Aita Jose Luis Ansorena, musikari ospetsua —kastatik kondia— izan da koro berri ori preparatu ta osatu duena.

«Andra Mari de Fatima» da koroaren izena ta lengo astelenez egin zuen lenengo aurkezpena. Aurkezen zoragarria, ezin da ohea. Denbora asko baño len espero degu beste konzierto on bat entzutea.

ARGI BERRIAK

Argi berriak jartzen ari dira gure kaleetan. Beste itxura bat dute gure kaleak. Ba-zegon premi ederrik gure erri ontan. Itxuraz, gure Erriko Etxea'n jende berria sartze orrek on egin dio erriari. Jarrai orrela gazteak, gure erria polita ez dala badakigu, bañan emakumerik itsusienak ere zerbait apaintzen ba-da berterik ematen du.

AÑARBE

AIZARNA

MARIAREN ALABAK

Joan dan illaren 30'an ospatu genduan Mariaren alaben egun ederra. Goizean Meza Nagusi bikaiñ batekin eman genion asiera. Ondoren pelota partidua ta orkestinaren lenengo saioa.

Arratsaldean «Okillo-mendi Alkate» izeneko antzerki polita ta naiko dantza egiteko soñu alaia.

ERIoTZA

Lengo illaren 25'an Jaunak Irureta'tar Krispin bereganatu zun, Ibarra basarritik.

Bere animaren alde egindako illa-elizkizunera jendea ugari bildu zan. Bijoakiere gure samin agurra aren etxekoai.

JAUNARTZEAK

Aurreko igandean izan zan gure errian umeen Jaunartzea. Batzuek lenengo aldiz artu zuten. Besteak Jaunartze nagusia egin zuten. Guzira ogeiren batek artuko zuten. Pozez beretik ikusi genitun umetxo, guraso ta senide guztiak.

Bijoazkie danai gure zorionik be-roenak.

LUISTARRAK

Luistarrak ere ez daude, ba, lo. Beren zaindariaren eguna aundikiro ospatu nai dute. Ba-dabilzkite naiko lanak. Ba-dakigu gogor ari dirala beren jaialdia antolatzen. Ez dituzte nolanaiko aizkolari ta korrikalariak nai. An eta emen billa dabilta.

Ain arduratsu jai ori moldatzen ikusteak poz aundia ematen digu. Ia, ba, egun eder bat igarotzeko era izaten degun!

BATAIOA

Aurtengo urtean erdaldun gurasoen umeak eman die asiera bataioai. Entzun dedanez Arantzazu'ko Amaren babespean ipiñi dute aur onen bizitza berria. Erbestetik etorriak izanarren euskaldun biurtu nai luteke. Ikasbide bikaña.

GOTZONEK

ORIA'KO ALEGI

GAZTEDIARI MENSAJEA

Gizon argi eta jakintsu batek (ez guk) bere lan-gelako orman, oso agirian, idatzirik zeukan «mensaje» bikaña euskeraturik agertu nai degu gaur.

Onela zion: «Gaztetasuna ez da bizitzako aldi edo garai bat. Naime-naren ondore, irudimenaren nortasun edo bereiztasuna, biotzkadaren indarra da gaztetasuna. Aulkeriaren gain garaipena, gertakariaren gozamen maitakeri eta erreztasunaren gain da gaztetasuna.

Ez gera zaartuko urte askotxo bizkarrean ditugulako, gure idealak baztertu ditugulako baizik. Urte ugariak larrúa zimurtzen digute, jarrai-bide edo idealak baztertzeak... anima.

Irudipen okerrak, zalantzak, bil-durrak, gogorik ezak ezereztuko gaituzte eriotza iritxi aurretik.

Gazteak itzetik-ortz. «Eta zergaitik?» Gazteak etorkizunari... ortzak erakutsi.

Bizitzako burruka latzak dio alai-tzen biotza.

Bere sinismena bezain gazte da gizakumea, eta, bere zalantza ainbat zaar. Bere buruagan daukan itxaropena ainbat gazte, eta, bere auleria bezain zaar.

Gazte gera, edertasunaren eta aunditasunaren armendun geran arte; izatearen eta gizatasunaren armendun; Bazterrik gabeko armendun.

Etsipenak zulutzen gaituen une berean eta txakurkeriak marrazkatu... Jaunak beza erruki gure aiton zaararen anima.

Guk «Bostok» zer geiago oni egotzi? Auxe: Gaurko gora-bera negar-garriak ikusirik lo lasai egiten ba-degu, gure ondoren datozenak ez dirala aspertuko gu madaurikatzin, eta, guk merezi deguna besterik ez digutela opako.

Beste egun baterako uzten degu Batikano II'k gaztediari egin zion deia, gaurko luzetxoa da-ta.

JAIALDI EDERRA

Oso jaialdi polita antolatu ziguten, lorailaren 14'an, ballara berriko biztanleak. Jaialdi ortan egin zuten lenengo saioa gure txistulari txikiak eta ez nolanaikoa ere. Zorionak, umetxoak eta jarrai bide jator ortatik.

«BOSTOK»

ZARAUTZ

IDATZ LEIAKETA EUSKERAZ

Lorailaren 21'an, igandea, goizeko 10'tatik 12'etara, Zarautz'ko umetxoentzat lenengo idatz leia-keta euskeraz.

Leiaketa au, gure errian ditugun gazteen Bazkun edo Asoziatioak eratua izan da, ta beraren asmoa leia-keta onen bidez, gure gaztekoak saiatu ditezela beren lanak euskeraz egiten, gure izkuntzak, gure umeen artean zabaltu ta indar berria artu dezan.

Ikastolaren bidez, jartzen dira txi-kitatik, beren eginkizun geienak euskeraz egiten, baña saiatu bearra daukagu, aurrera ere, ori bera egin de-zaten, penagarria baida benetan bere izkuntza daukan erriak, beste bat errezagot erabiltzen duala ikustea.

Bañan onen kulpaz ez dute umeak bakarrik, nik zera esango nuke gañera, berak, ez dirala onen errudun. Or dauzkagu gurasoak, naiago dute beren umeai erderaz egin, «dotorea-go» iruditzen zaielako. Maixuak, orain arte beintzat, askok etzekiten euskeraz, eta umeak, aiekin itzegiteko, erdera artu bear. Elizan, ume-txoan elizkizunak, ez beti, baña bai askotan, bi eratara jartzen dizkiete, edo erdera utsian.

Orra ba gure umeak. Zeñek lagundu ote die gure izkuntza galtzen?

Konturatu gaitzen, guk lagundu bear diegula gaztetxo auri euskera artzen eta bera jator erabiltzen.

Danon lana degun ezker, zu gu-raso, senide, maixu, apaiz, saiatu zaitze gure umetxo auri euskeraz itzegiten.

GAZTEDIAREN ASTEA

Lorailaren 30'tik, Garagarillaren 4'era izango degu Zarautzen «gazte-diaren astea».

Lan au argitaratzerako, egitarauak

zabalduta egongo dira, ta beraren bidez, ikusiko dezute ze gai erabi-liko diran.

Igandean illak 4, Pagoetako men-dian izango da aste onen amaiera.

Joan baño lenago, ezin genduke esan nolakoak izango diran itzaldiak eta abar. Guretzako, gazteontzat jar-ri diguten eskero, saiatu erantzun jator bat ematen, ta gero, zerbaiten akatsik ikusten badegu, pozik artu-ko dizkigute gure irudipenak!

SASKI NASKI

NUARBE

ERRI JAIK

Irutasun Donearen eguna dala ta aurtun ere eratu ditugu urteko jaiak. Gaztediak erriarren laguntzarekin, aurrera jo du aurtun ere. Egitaraua: Lorailak 20, larunbata. Arratsaldeko 8'30'etan kanpai biribilketa eta txistularien kalejira. Ondoren erro-meria, Mendibil soñujole dala.

Lorailak 21, Irutasun Donearen eguna. Goizeko zazpiretan: Goiz-meza, aurtxoan lenengo Jaunartzearekin. 8'etan: txistularien kalejira. 11'etan Meza Nagusia, erriarrak abestuta, eta Martineztar D. Luzio izlari. 12'30'etan: Dantzariakote sa-riketa. Arratsaldean 6'30: Txistula-riak eta «Iris» Eibar'ko orkestrina.

Lorailak 22: astelena: Goizeko 8'etan: txistularien kalejira. 10'etan: Isidro Deunaren Anaikoko meza. 11'30: Umeentzako jolasak: lapiko puskatze, saku karrera, koskol bitze, eta abar. Ondoren Aurreku, Erriko Dantzariak dantzatuta. Arratsaldean 4'30: Tiro platuak. 6'30: Txis-tulariak eta Dimas orkestrina.

Lorailak 23: astearte: arratsal-dean: 7'etan: Erromeria Laja soñu-jole dala.

Lorailak 28: Igandea: Goizean 7'etan: Goiz-meza. 8'etan: Txistula-rien kalejira alaia. 10'etan: Meza Nagusia, erriarrak abestua. Arratsaldean 4'30: Euskal antzerkia «Nor alkate». A. Larzabal'en antzerkia, Errezil'ko «Ernio Lore» taldeak antzestua. Tartean zozketak. Ondoren Dimas orkestrina.

Erri jaiak antolatzen lagundu di-guten guztiei eskertzen diegu.

ITURTZOARRAK

PASAI DONIBANE

KULTURA BEARREZKOA DA

Nere ustez, gure errian gerta-tzen dana, auxa da: Danok erria ondo ikusi nai degu, goiko mailan, bañan lanik egin gabe eta «alda-menekuak egingo dik» pentsatuaz.

Donibane'n soziedade edo alkarte bat sortu zan, kultura, folklore eta abar erabiltzeko, bañan ala ere jendia lotan arkitzen da. Gañera alkarte oietan, zoritzarrez, lanian ibiltzen diranak «betikoak» izaten dira eta ez gera konturatzen edo ez degu ulertu lau edo bost per-sonak ezin dutela gauz askorik egin. Gozurra dirudi, bañan jendia lantokitik aterata taberna zuloan sartzen da. Or ikusten dira, gazte taldeak «beltzak» eraten, taberna batetik bestera (ez pentsa taber-narien aurka nijoala, bañan nere buruan darabiltzen ideak ikusi-rik, beartua nago gai onen egia esatea) eta batek pentsatzen du, gazte edo gizon oien preokupa-zioak, arazoak eta elburuak «ar-duan» ote dira.

Gure erriak itzaldien premi aun-dia dauka. Beste erritan, sarritan, itzaldiak eta konferentziak era-tzen dituzte; bañan, auen aurre-tik, izugarritzko propaganda egi-ten dute, aiek ondo atera dedin. Bai, bearezkoa da kultura (eta euskaldun geralaako, EUSKAL kul-tura); bakoitzak gure aldetik lan egin dezagun nai eta orretarako gure gustoko diran gauzak utzi bear baditugu ere eta pentsa de-zagun, mundo ontara ez gerala ja-tea eta eratea bakarrik etorri.

JAIOTZA

Garmendia'tar M. Lourdes — Juan'tar Julio'ren — emaztea — semetxo bat izan du. Aitor ize-nez kristautu dute. Zorion be-roenak!

EZKONTZAK

Arrizabalaga'tar Juan Jose eta Gastañaga'tar Milagros, «baiezko» erantzunakin, betiko alkartu zi-ran.

Baita ere, Kamara'tar A. eta Gomez'tar Juan Bautista, ezkondu ziran.

Zorion luzea opa diogu!!

GUDARITZA

Karrikiri'tar Marcelino, Gazteiz'a bialdu digute gudaritza betetzera.

Ondo izan eta ziur egon zaite, zure lagunak zutzaz ez gerala aztuko. GAI

ESKORIATZA

AIZ-ZORROTZ

Loreillaren 7'garren egunez izan genduen «Atxorrotzko» jaiak.

Aurtengo egunik ederren-ederre-na egin euskun egin be, ta gitxi-tan izan oi dan jendetza batu zan. An ikusi genduzan inguruko Ga-tzaga, Atxabaleta, Arrasate, Oña-ti, Aozaraza, Mendiola, Apozaga, Galartza, Izurieta, Untzilla, Zari mutz, Mazmela. Arenatza et. ab. erriatik etorritikuek ez eze, baita Bergara, Antzuola, Sorluze... eta Donosti aldekuak be. Eta etzan arrituteko beste alango giro, uda-barri usaindun eguna, ikusi ezke-ro. Arabar batzuei be bostekua es-tutu geuntzan, batez be Gazteiz eta Amayona aldekuak. Eta bada-kigu datorren urtitan barriro etor-teko gogoz eguna amaitu ebela.

Izan be andik ikusten dan ikus-kizuna ez da edozelangua. Bertora igo biar da jakiteko. Ezin lei iku-si barik iruditu be egin.

Erromatarren aldiko gaztelu zaa-rra gaur Gurutze Deunari eskefi-riko baseliz biñaka dozu. Arabatik Gipuzkoara sartuteñ dirianak esan oi daroe arkaiz gañean uso zuri bat emoten dauala. Eta ez dago txorto esana. Lengo pagodi basuak gaur «baso baltz» pifudi, biurtu ba'doskuz be, ez dau Aitz-zorrotz'ek bere bardiñbako bake eta eder-tasunik galdu.

Amaitetan baseliz aurreko ze-layan Aita Zubiaga'k emon eban Mezia eta berton bere itzaldi sa-mur eta erakusgarri bat entzute-ko zoriona izan genduan. Aita Zu-biaka'k inñonez, Ebangelioaren orrialde bizi bat emoten eban Aitz-zorrotz'ek une artan. Ume, gazte eta zar, hur-gorrian jezarrita, Jaungoikuaren itza entzuten! Bo-libar'ko abade Gurutz Abarrategi Jaunak zuzendurik, ederto abestu be egin eban erriak. Berari, Boli-bar'ko Parroko Jaunari, zor dotza Aitz-zorrotz'ek urte oneitan egin dauan barritute dana. Zorionak!

Eskoriatza'ko dantzariak, eder-to dantzatuaz, alaitu ebezan gero-ko orduak.

«Gomitx-iturri» inguruak baz-kalдарez bete beretik egitan ego-zan.

GURE ONGILLE

Eeta ez edozelango gero diran Aranburuzabala'tarrak Mexiko'tik udarako datoza ala entzun dot. Ala ba'litz, sendi aberats orrek geure erriaren alde egin dabena ikusita, zor yakoon omenaldi edo goratsa-rre aundi bat eratu bear litzakeala uste dot eta neugaz batera erri osuak.

Nik emendik dei egiten deutzat dagokionari, dana da'a.

Ekiñ, eta eskoriatzar eta ingu-ruko guztiak jarraituko dabela ziur nago. Bidezko da izan be geure eskerrona zelanbait azaldu-ta.

DEI BAT

Aitz-zorrotz'ko egunian badakit Santi Iparragirrenen billa ibilliak bazirala.

Bai ederto bete eta orniduko ebalu egun ura bertsolari batek, batez be bere neurrikua izan ezke-ro beñepeñ!

Urte betez aurretik dei egiten deutzagu. Baita «Zeruko Argian» noizpeinka zeure itzneurtu edo zeozar argitalteza be, pozik iraku-rriko geunke eta.

ATXORROTZ

ATAUN

GURE BASERRIAK

Dabilkigun Urbanizazio giro on-tan, ondo pentsatzen jartzen bage-ra, ikusiko degu gaur egun gure erriko aberastasun aundiena base-rria degula.

Izan ditugu itzaldiak, ekono-miatzaz «idea general» bat eman digutenak.

Komenigarria ikusten degu, bai-ta ere, itzaldi batzuk eratzea ba-serriari buruz; gure baserriari bi-de zuzen batzuk sortu araziko fio-tekenak.

Baserriarrok, itxu gaudela esan-go genduke gure etorkizunean. Bearrezko degu bada, eta berea-laxe, gure gain datorren etorkizun orri erantzuteko prestatzea.

Gauza oeri, noski, erantzuna leenen eman bear dienak baserri-tarren batzorde edo elkarteak di-ra. Gure errian: baserriarren el-kartea (Hermandad de Labrado-res) eta Sindikatoa.

Zer egin-kizun dute elkarte auek?

Seguroko diru kobranza...?

Isidro Deunaren eguna antola-tu...?

Noizean bein diretiba aldatu...? Baldin, soillki au bada bere egi-takoa, uruti ikusten ditugu el-karte oien betebearrak.

Pixkabat geixagokin konproma-tu bear genduke. Bada zer egiñ ugari, illun aldi ontatik baserria bear bezela itxuratzekotan.

No'atan daude baserriarren se-guroak?

Bi duro ingurutik, ogeita batea igoa izan dala azaldu zaigu.

Ordaintze au zergaitik da? Zer alderdi on edo txar dantzat?

Egia esan, diru altxatzen orren arrazoiak gutxi azaldu dira. Bea-rrazkoa iruditzen zaigu, garbi azaltzea baserriarrok, nolatan gel-ditzen diran, sendagille, susidio, etxe-erre, laguntza, albaiteo, es-tadtu laguntza (?), eta abar.

Ikusten degunez, badute gure baserri elkarteak, zer egin pran-ko gauz auek argitaratzen eta ba-serriarren eskubideak sendotzen. Oraingoz bukatzera goaz, baña ain garrantziko gauz asko daude. A ikusirik, jarraituko degu gure azterketa lanean.

—Datorren igandean, illak 28, Troskaeta OARGI mendigoizaleak eratu du lenengo Mendi-ibilketa neurtua. Komarkal mallakoa izan-go da ta irtera goizeko 8'tan. 4½ orduko ibillaldia izango da.

Erlotza: Gomosalte baserriko Dorronsoro'tar Joxepa Inaxi, 88' urtekin atsedan santura joan zaigu.

Senditarrari agur-samifia.

—Datorren Gorputz egunean Aralar'go Migel Deunaren men-dian Euskal mendigoizalen urtero-ko batzarra ospatzen da. Bertara joateko Troskaeta mendigoizaleak eratu dute joan-etorritako auto-busa.

—Kirol-berriak. Ostikoketa le-nengo girako ondorenak:

Agauntza 3, Txepetxak 0	
Danok bat 2, Gazteak 1	
Txepetxak 1, Gazteak 2	
Danok bat 0, Agauntza 7	
Txepetxak 1, Danok bat 0	
Gazteak 1, Agauntza 3	

1'go Agauntza	6 puntu
2'rren Danok bat	2 "
" Txepetxak	2 "
" Gazteak	2 "

JENTIL BATZA

ASTEASU

ERRI AGINTARIAK MADRILL'EN

Orain dala illabete inguru gure erriko alkate jauna bere orreze-kkoarekin España'ko uriburuan izanank dira, Elola Olaso'ren omenaldi batean. Jaun au Ego-ameriketaren jaioa bada ere, bere ama erri ontako alaba zuan ta errogatik erriaren izenean eske-rrona agertu nai izan diote, ta bide batez eskari bat egin ere bai bere odola daramakian erri onen alde.

Eskari au, pelota-leku baten naia izan da izparringiak agertu dutenez ta oso onartua izan dala diote. Guk ere gure aldetik ontzat artzen degu gauz au, baño baita ere galdera bat egin nai genduke. Gure erri onetan ez ote dago pe-lota-lekua baño gauza bearrago-rik? Gure ustez bai. Orain esan lezake batek baño geiagok gure erria baño txikiago askok badu-tela beren pelota-tokia ta emen zergatik ez. Bañi baliteke baita ere

(8'garren orrialdean jarraitzen du)

Zeruko Argia

Zuzendaria:

JOSE IGNAZIO GABILON-DO PUJOL

Naparroko-Kantuari ta Ara-goiko Kaputxinoak argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona) DONOSTIA'

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtetako ... 150 pia

Aidez artu nai bada, galdetu

Gu «razista»... ta zuek?

Guretat, bi eratako gizonak dira mundu ontan: garbiak eta nastuak. Garbiak, sinisten dutena, agirian jartzen dutenak eta agirian sinisten dutena beren bizibideko jokaeratzat aukeratzten dutenak. Au esan eta sinistu; eta siniste orren naurritan bizi.

Nastuak, oster, beti beren barrua besteei izkututzen ari diranak. Au sinistu ta ori egin; itzak alde batera ta bizitza besteraka eraman. Onela-koak, beti itz-erdika, lañoetan daramate beren jarduna. Ta guretzat ezta ezer, jokaera ortako jendea baiño kaltegarriagorik.

Zoritzerez, orrelako landareak edozein lurretan erkitzen ditugu. Kanpoan eta auzoan, eta okerrera dana, etxean ere bai. Euskalerrian ere azkenaldi ontan, agertu zaigu orrelako belarra ta zenbait belar txar bezela, gure zelaetan nagusi jarri nairik ari dira alegiñetan gure gazteen artean.

Ez joan oiengana, biotza zabalik, esku-erakutsika... Ordañez, pozoia txertatuko dizute. Zure biotz-zabaltasunak, ezta aiengan arkituko, zipotza ta izketa illuna besterik.

Ta gaztedi euskalduna belar kaltegarri ortatik gorde nai genduke.

Gure giroa beti garbia, zabala, ematekoa izan da nun-nai. Baiña begira ingurura norekin ari zeran. Ikusi zure biotza eskeiñi baiño lenago, zein datorkizun itz legun eta asmo okerrez.

Au guzi au, gure artean gertatzen ari dana ikusita garbi agertu nai genduke. Ba-dira gure gazteak zerbait euskaldun bezela egin nai dutenean, beti itzakika joaten zaizkienak.

—Zuek «razista» zerate.

Orra arpegira zer botatzen dien gure gazte jatorrei. Eta itz oiekin lotsatu nai gaituzte, gure etxearen alde lan egin nai degun bakoitzean. Guk «munduko» bezela jokatu bear degu; «euskaldun» bezela joka nai izate ori, Hitler'en teori ta erakutsietan aritzea da.

Gure «arraz», gure «odola» nagusi jartzen omen-degu, beste munduko arazoan kaltean. Zertarako nekazari «euskaldunak»? zertarako langille «euskaldunak»? Mundu guziko langilletasuna da guk begien aurrean artu bear deguna, ta beste guziekin bat egin; ez gure erri txiki onen esietan bizi.

Gauzak garbi jarri bearra dago aurrea. Hitler'en «zarismoa» ta bakoitza bere eskubidearen nagusi izatea, bi gauza oso banak dira.

Euskaldunok, «euskaldun» bezela jokatu nai degunean, oso besterik egiten degu. Gu gere etxean, eskubide berdiñetan bizitzekoak gerala, esan nai degu. Bakoitza bere oitura, izkuntza ta jakite berezia aztertzeke ta indartzeko eskubide osokoa da, mundu onetan.

Mundukoia izateko, etxea ondatzen utzi bearrik eztegu. Bakoitzak bere atadia garbitzen ba-du, erri osoa garbi agertuko da. Beste errietakoak bezela, aurrea gure lurra, gure jakintza, gure izkera ta izate apartekoa zaitu bearra degu. Ez, beraz, guregana itz nastu ta smo illunez urreratu.

Gaiñera, mundutar oiek, gizonen arteko liskar eta burrukaren bat sortzen danean, oso bere etxeko agertzen zaizkigu. Gu «prantzes» ta gu «aleman» izaten dira orrelakoetan. Orduan bakoitza bere etxea gordetzen asten dira, beste edozein bezela.

Fede onez dabilenari, errespeto osoa zor zaio. Zerana, ta sinisten dezuna zuzen daramazun bitartean, ezte zure kontra ezer. Baiña gure «euskalduntasuna» piztu ta gordetzen asten geran bakoitzean, gure asmoak baztatu ta zokoratu nairik datozkigun oiek; ta beren asmo okerrak izkutu gordetzen dituzten oiek, utikan!

DIZDIRAK

IKASLEAREN JORNALA

CARLOS SANTAMARIA'k

Ba dago lege-oñarri bat guztiak onartzen dutena, teoriak beintzat. "Aukera berdiñetako legea" alegia.

Erreztasun berdiñak izan bear dituzten, mundura etortzen diran aur guztiak.

Naiz pobreak, naiz aberatsak, jakintzaren ateak zabaldu bear zaizkie gazte daneri.

Gazte bakoitzak, bere adimenaren eta bere ardura-aren arauaz, merezi dun lekua arkitu bear du Gizartearen.

Au da teoria. Patrikan beste zakur batek zaunka egiten digu.

Gazte batek, berez argia ta ikasgura izan arren, baldin familia pobre batean jaio bada, ezta karrera egiteko aukerarik izango.

Goiko irakaskintzaren gastuak nola pagatu?

Eta, bestaldetik, nola bizi, bear dan jornala etxera eraman gabe? Unibersidadean ibiltzen diran eun gazte-tik bat bakarrik izan oi da langille-familiaren seme edo alaba. Au ezta arritzekoa, goi mallako irakaskintza "lujo" bat dalako gure artean.

Beka ta laguntza asko zabaltzen dira, bai, baiñan eskas ta ez-naioak gurasoen gastu ta kalteak benaz ordaintzeko.

Gizarte ondo antolatu batean, gazte argienak eta arduratsuenak jarri bear dira ikasle, eta ez diruduenak orain gertatzen dan bezela.

Egunero ikusten ditugu gazte bikaiñ asko, lenengo mallako eskola besterik ez dutenak, diru edo ondasun faltagatik.

Eta, orde, beste gazteak, ikasteko batere gaitasunik eztutenak, amaika urtez jaraitu ikasketan, bere familia ahaldua dalako, geienetan batere protxurik gabe.

Langilleen seme alabak ikasi ahal izateko soluzio bakkarra da idazlearen alogera edo jornala.

Ikasle beartsua, beste nolanaiko profesionala bezela, bere lan-saria artu bear du eta Gizartea, Estadua da, izan ere, alogera ori eman bear diona.

Ikasleak, bere eginkizuna benetan egiten baldin ba-du, Gizartearen alde jokatzan du, eta ez bakarrik bere buruaren alde. Bere jakintza Soziedade guztiak gozatu-ko du biarko egunean.

Asmo au, ikaslearen alogera, oso zalla da oraingoz, jakiña. Gauzak osotoro aldatu bear dira joku ori lortzeko. Eta batez ere jendearen mentalidadea, aldatu bear.

Bañan len-bai-len, besterik itxaron gabe, saio batzuek egingo bear lirake arrelakoak.

Unibersidade bakoitzean ikasle pagadu, alogeradun, batzuek, berreun edo irureun, izango bear lirake.

Berak, Unibersidadearen enpleadotzat artuko zaizkie, ta bere eginkizuna ikastea izango zan. Ikaskuntza izango zan, gazte oien bizibide ta irabazpide guztia.

Estadu sozialista batzutan ikasleari langilletzat begiratzen zaio, baita arrazoi andiz ere. Baldin alegiñak egiten ezpadiu, fagrikara edo Siberiara bialtzen zaio lan egitera, ta kitto.

Bidegabekeri izugarria da emen gertatzen dana. Nai ta naiez, saiatu bear da egoera ori zuzentzen.

JUAN SAN MARTIN-EKIN, "Sinera-ko liburua" dela bide

ERROMA-TIK

errealistagoak? gure mintzaira ez ote da *zuzenzuzenezko* bitxurritatik doana, metaforak urrituz? Eta au, *zergatik*?

Hain zuzen ere, herri bakoitzak ditu bere poetak, jakiñeko garai bakoitzean umatuak. Beraz, eboluzioari itsasia dago gizona. Gizona aspal-diko da, baita ere poesia. Bañan, badakizu, «gizon» itza, berez, *astratoa* dugula, materiz billutsitua; *ni ta zu ta besteak...* bizi gaituzu *konkretuki*, eta konkretizazio hune *personalizatzen* gaitu historian zear. Kontu egizu gizona beti izan dela gizona, bañan ez beti berdiña. Esemplu arrunta batez dasaizut: Paleolitiko aroko gizona etzen izandu astronauta. Hunegaitik, munduaren joanaldiak sekulako zabalpideak dimensioak irikitzen dizkigu; eta deskuiko lipar batez lo artu bageneza eboluzio hunen uneoroko erreal-dian, une ortatik bertatik atzeratuak geundeke eta ez giñake izango momentu haren *testigu*. Hune *kin* esan nahi ni nuzun poesiak, gizonak bezela, badituela bere moldeak, bañan, arren, ez direla *aldagaitzak*.

Zerbait berdintsu gertatzen da filosofian ere.

Ingelesak, esate baterako, positibismo ta Wingenstein-en eskolarekin doazkigu (philosophie du langage), eta bestaldetik, Viena-koak, ia geienak fenomenoloak dira, ots, existentzialistak (izen hune *nula* baiteko guzien ama izateko balio ba-du beintzat). Beraz, garai bakoitze-ko lurak ere soro bereziko landa-rea muskiltzen du (nun nolako), eta hune *laxe* goaz eboluzioaren hegale-tan alkar-osatuz, alamoduzko diale-tika baten bitartekoz.

Arestian, *idea* astratoa dela esan dut, eta zer-gauza zentzueri emana bakarrik *konkretua*. Hune *la* diogu: *au, ori, bestea...* Eta astrazioa izan-nik giza-ezagutzaren nahitanahiezko kindizioa, ementxe gabiltz benetako *errealitatea* (ez asmatutikoa) ikuitu naiez pentsamenduarekin harma misteriosoarekin: nor intuizioz (filosofoak eta hartistek geienbat), nor probabilitatez (zientifikak geienbat), nor mistikaz eta fedez (teolo-goak batipat)... Guziok nahi dugu errealitate bakar ori, bañan zenbat bide desberdiñez!

Esana bedi kritika-ordurako zintzarri bortitz bat: au da, ez gerala guziok toki beretik bideratu bear. Auzi huntan, egia esan, ni dextente errelatibista nauzu. Poesian ere orbat. Ez ditut maite eskusibismoak. Esate baterako, esempluz mintzo na-

din, Txillardegiren «Hartaz eta huntaz» saiaketari, den ederrean, dogmatismuaren pekatu markatua atxikiko nioke. Eztakit ezpiritua- ren batasuna, gizonontzat, hutopi bat danentz, bañan badakigu, historia lekuko, ez dela batere lortu-erreza. Hain zuzen ere, ezpiritua- ren hega- lak eta errealitatearen gerri mehea ez dira izan noski txoriarenak. Gal- de dezaiokegu Teillard de Chardin bateri, urrutira joan gabe ta kritikak oro kanpo, ia zenbateraino lortu duen bizitza guziz amesturiko bata- sun ori.

Poesira natorkizula, bildur aundi- kin hunako au baietsiko nuke: poe- sia ez dela estetika uts, ezta ere so- zial uts. Zer orduan? Alkar-mintza- tura gaituzu huntaz zenbait lagun, eta azken funtsean ez nizuke esan- go zer den poesia bere definizioan; izango du noski, bañan inor iritxi al da bertaraño? Nik hunela irizten dut:

—Poesia zer ez den:

itz utsak eta loratuak, kanpoko gauzen deskribzio soilla. Au segurki ez da poesia, ezta ere estetika, ots, zerbait *ederki* esatea bakarrik.

—Poesia zer liteken:

persona konkretu baten barruko ta kanpoko mintzaira, gizonak «izan» misterioso orrekien eduki de- zakin alkar-izketarik *beñena* ta *zintzoena*, *izkutukoena*, eta au dena *norberakiko reflesio barrukoan* mam- mitua. Alkar-izketa diot, bai, komu- nio fenomenologiku ta metafisikuan.

Jende soillak, ia geienak, ez dute reflesionatzen barne - maxioatzen) mintzodirenean edota lumaz ari di- renean. Eta, diotenez, (ikus esate baterako Heidegger) hartistek ikui- tzen dute *sakonenik* «izatea ta iza- tearen zerak»; beraz, hartista litzake bide batez fenomenologoa ta me- tafisikoa.

Eta hune *kin*, poesia, hoartzu edo- ta hoartzeke, filosofien *arima* be- zela lekutzen dut, hartearen bihotza bezela. (Esan gabe doa poesia, filo- sofia bezela, ezin ditekeala erosi formula batzuek ikasiz, baizik-eta *biziz* bizitzaren dimensio guziak, ots, adimenarenak eta sentimendu-arenak eta bihotzarenak (gizona oso- tara).

Guzia laburki esanda: *poesia* gi- zon *personalizatu baten espresioa* da, edota obekiago, izan bide dite- ke.

Poesiari loturik datorren ezker- o, kolpatu nahi nizuke beste puntu bat,

(10'garren orrialdean jarraitzen du)

«EMAKUME AMOROSTUA»

(BILBO EGALEKO HISTORIAK)

Bein batean, ba-zan emakume pobre bat Kastilla aldean jaiua. Bere po- breza astunak bultzaturik, ta aragiaren indarra espirtuarena baño sutsua- goa izanik, emagaldi biurtu zan.

Alantxe pasatu ebazan gaztearoko urteak. Zahartuaz oiala konturatu zanean, gizon batekin lotu ta berarekin amorostuta bizi zan.

Orduantxe atera ziran Kastilla aldetik, eta Bilbo egalera allegau ziran senar-emate aldearekin.

Astiro-astiro gizon ori bere bihotzaren gar eta samurtasunik aundiena- kin maitatzen asi zan. Iru seme izan zituan, eta berentzat aleginduz poz aundi bat sentitzen eban.

Bere alaba nagusiena ezkontzeko sasoiara eldu zanean, auzoko mutil gazte batekin esposatzen zala deklaratu eban...

Pozik eta alaikiro eleizan sartu ziran ezkontideak, ta senitarte guztia be bai.

Ama, emakume amorostua, zan madrinea. Gure Jauna emoteko orduan, asi zan abadea andra-gaztearengandik, gero gizon-gazteari, gero padrinua- ri... Ta amari, emakume amorostuari, ezeutzan emon eta esan eutzan:

—«Zuk ezin zeinke komuniatu».

—«Ni zapatu gabean fraillarekin konfesatu nintzan, jauna!»

—Baña ezeutzazun zure situasioaren barri emon. Zugaz bizi dan gizona, ezta zure senarra!

Emakume amorostua gorritu zan, egon-eziñik, arrabiaturik, sututa... ta abadea ta inguru guztiak madarikatu nahian.

Meza amaitu ondoren, sartu zan sakristira arrabioa dariola ta asi zan sermogintzan begiak sututa ta eskuak gora-goraka:

—«Jose nere senarra da. 19 urte daroiaguz ezkontuta. Maite dot bi- hotzez, maitatzen nau gogotik. Ezkontuta gagoz!»

Orain nora juango nazala uste dozu, ba? Nere gorputzak ezta balio ezta amar xemeikogaitik eskeintzeko be. Jose nere senarra da!

Zu etzara abadea; zu sarjento-bijilante bat zara, oñoren desgrasiakin enteratzeko sarjentua! Kristo galdurik zana billatu ta salbateraz etorri zan, ta zu, oster, galdurik zana galduago egitera. Madarikatuorri! Jose nere senarra da juan dan emeretzit urtetan!!

A. ZELAYETA

EMAZTEKIA TA ELIZKIZUNAK

GEXAN LANTZIRI

Badira diotenak, Eliz-buruzagiek ez dutela emaztekiaren edo emakumearen baitan konfiantzarik; emaztekiak beti Mesfidatu dela Eliza eta egun ere, ogeigarren mendean, aintzina mesfidatzen dela. Egia erran, Eliz-ohidura zahar baten arabera, emaztekiak etzan gai etanor elizkizunetan parte hartzeko. Teologia, Dogma eta Morala emaztekiaren ganik deus guti entzun gabe egiñak izan dira orai arte. Elizak, luzaz karreatu duen pentsatzeko manera hau, Eliza baño zaharragoa den mentalitate edo gogoera batean arrotua da. Testamenten edo Itun Zaharreko «Eba» emaztea, gizonaren tentatzaille bezela agertua da. «Levitique» edo Apezen liburuak haur bat sortu duen emaztea, obendun bezela erakusten dauku. Jondoni Paulok ez dio emaztekiari deus agintzarik edo egtekorik ezagutzen Eliz biltzarretan. Eliz-Aitek ere, ez diote emazteari, denek berein, norbait zelako ezautza ekarri. Dena den ez uste izan Eliza izan dela emaztetasunaren kontrako traba haundiena. Ez urrunik ere. Judu-kristuen erakapenetik kanpo, beste erlijione klase guziek eta teoria guziek, emaztea haur egiteko eta gizonaren plazer-gauza bezela kontsideratzen zuten. Sinistendunek eta sinisgabeak, denak zuzenez ezautu behar dute Kristoren erkaspeneri esker, Elizari esker dela emaztea bere eskubide guzietaz jabetu egungo egunian.

Orroit giten, munduaren egiteaz, Bibleak daukan idazkiek edo ixkioriek emaztea gizonaren hein bereko dutela. Gizonaren eta emaztearen arteko amodioa, Jainkoaren eta gizonaren arteko amodioaren itxuratzat emana izan da. Kantuen Kantuak deritzaion edo deitu Testamenten Zaharreko liburuak, gizonaren ta emaztearen arteko amodioa, amodio sakratua, goraltzatzen du Jainkoaren amodioaren eineraño. Jondoni Paulok argi ta garbi erraiten dauku ezkonduen arteko amodioa Kristo berak Elizari emaiten dion amodioaren mintzo delarik. Paulok diote espos jauneri: «Jaunak, maitazkitzue zuen emazteak Kritok maitatu duen bezela». Eta emaztearen itxura ederrera, gorena ez ote da Ama Birgina beral Ama Birpina baitan dugu errealki ikusten emaztearen balioa.

Elizak emazteari ezagutzen badio bere balio osoa, nolaz ez dio elizkizunetan lekuri onartzen? Erran behar da, jadanik Testamenten Zaharrean bazirela emazteak profeta zirenak; Elizak Sainduen lerroan altxatu dituela aintz emazte saindu. Elizaren astepenean ere, baziren emazte diakreak. Eta egun ere, Vaticano II-garretetik hunat iduri luke Elizat

emazteari ezagutu nahi diola leku berezi bat bere Eliz-lanetan. Jadanik Eliz-erresuman, gure Herrietan apezek egiten dituzten lan guztiak egiten dituzte, salba Meza ematitea, Kofesatzea eta Olioduren ematitea.

Ainitzen erabera, ez da dudarik emaztearen lan egiteak begitarte berri eta berezi bat eman lezaioketela Elizari. Bestalde apaizen eskasiari laguntza ederra eman lezake. Dena den, bide berri huntan ere, Eliza prudenkti badoa. Krisatuen aldetik hartu behar duen laguntza, otoiitzarena da.

Ego-Amerika osoan negargarri agiri da beartsukeria. Premi gorrian bizi jaitira alde aietako bizilagun asko. Gaitz orren sendabidea, ez da lan-saria jasotzea bakarrik. Orrekin, ez litzake gaitza galduko. Gaitz orren sendabide osoa nai ba-da, gizarte-bideak ziara aldatu bear dira lur aietan. Erri-aldatze indartsu bat, erreboluzio sozial borobilla bearko litzake.

Brasil'go Mojek bide berrietan

Denbora asko ztala, Brasil'go Mojen agintari diran Ama Nagusiak bildu zaizkigu, bide berri ta gaurko mundurako erabakiak artzeko asmotan. Rio Janeiro'n izan da Billera nagusi au. Asmo oni aize eman dio Brasil'go Gotzaien Idazkaritzak duan Mojekiko S^o bereziak.

Ogei ta amazpi moja-elkarteren ordezkariak batu dira egun oietan. Guzien artean, orainarteko biziera ta mojen arteko jokaerak aztertu dituzte.

Ta au izan da lenbizi ikusi dutena: mojen biziera, Trento'n aspalditxo egin zan Eliz-Batzarraren esanetan lotuegia egon dala gure egunetaraño. Munduak arrazkeru aurrerakada ta aldaketa asko izan ditu ta gizonen jokabideak ziara besteratu zaizkigu, baiña mojen bizi-legeak lenean geldirik iraun omen dute.

Onekin batera, legedi estuegiak, maiz pertonaren aziera geitxo lotu omen-du. Onela alde askotatik utsune aundia izan du, diotenez, mojen ezierak.

Bide batez, Batzarrak eskatzen du, mojak, gaurko munduko berri obeto ikasi dezatela. Ortarako irakurri

bear diran lanak eskura izan ditzatela. Au munduarekiko mojak dituzten alda bearrak aitatuz erakusten dute. Mojen konbentu barruko bizitzari dagokionez, beste erabaki batzuek ere kontuan artu dituzte alkatu diranak.

Mojen barruko lege ta gidaritza, alkarrizketarik gabe eramane omen-da konbentuetan. Kezkarik nagusiena, onelako moja-elkarteak ugaltzea izan omen-dute ontan ibilli diranak, eta mojen ezierari ez omen-zaio eman bear aña arreta.

Aginpidea zorrotz eta nagusi bezela erabili izan da, diote, ta ez morroitz bat bezela. Oitura elkortuak, lagunartea ta alkarrekiko artu-eman egoskortu egin dute, Beraz, lagunarte ori sendotzeko bideak artu bear dira. Moja guziak izan bear dute beren lanbidea ta mojetako Ama Gidariak, denen botoz aukera bear lirkela ere, aiatu zan.

Azkenean, Brasil'go Gotzaien Billerari laguntza eskatzen diote, asmo auek aurrera eramane al izateko. Orta Ameriketatik datozkigun aize berriak.

TALCA-KO GOTZAI Larrain'en azken gogoa

Ogei ta bost urtez Talca'ko Gotzai izanik, Larrain Errazuriz Manuel jaun guziz agurgarria ill ondoren, bere berrixa batzuk eman nizkitzuen. Baño oraintxe jakittea eman digute bere azken-gogoa edo testamentua. Ongi etorriko zaizue berorren saltxo batzuk ezagutzea. Ona ba euskeraz:

«Lagun zaiozue Elizari zeren bizitzaz egiztatu». Elizaren etsairik okerrak katoliko gaiztoak dira. Katolikotzat azkar-azkar aipatzeko, Kristo'ren ebangelioz ez lotsatu gero.

Zuen aurren-egien (principios) sendotasunarekin. Aurren-egiak aldakitza dira. Lagundu elizari kristau gogamenen osotasunez. Aitortzen dugun egia, gero ta barrunagotik ezagutu bear dugu.

Gorde zazue zeren oiturren garbitasunez. «Gaiztakeriak ez beitzaitela garaittu, baizik ontasunez gaiztakeria zapaldu». Inguruko siñesgabekeriak etzaitzatela gazittu. Irakurgai, iduri, izketa, ikuskizun eta jazkeran, zuen kristautasunari ez dagokionei atea itxi.

Elizaren alde egin, etxeok (familia) gordez. Onen kaltetan dijoa guzia. Kristau-maitetasuna zaindu. Aurren doaia aintzat artu. Kristau eran ezi. Zeren sukaldeak, eliz eta ikastola egin.

Eliza, Kristo diraunaren izkutapena da. Guzienganaño iritxi-azi bear da. Kristau bakoitza bere berri-emalle izan bear du. Eliza edarazi egin bear da. Maittatatu ta maittazi. Bere izkutapenaz bizi ta bizierazi.

Ontan iru gauza nai nituzke bereziro:

OTOITZ EGIZUE ELIZAREKIN: Aren otoiiza emaztearen otsa da. Aren aiotza Jainkoaganaño irixten da.

Lan egizue guziok, apaizak eta siñistunak, Elizaren liturgiari kristau bizieran leku egiteko. Elizarekin batera egoteko, Elizarekin otoiitz egin bear da. Uxkur-antzean liturgiako bizibideaz lan egin dut.

Nere azkeneko itza, lanbide ontan jarrai dezazuen izan bedi: PROPTER SION NON TACEBO, ET PROPTER JERUSALEM NON QUIESCAM.

Sion'en maitetasunez ez naiz ixilduko, eta Jerusalem'en alde ez naiz aspertuko».

LANA EGIZUE ELIZAREKIN: gaurko eguneko bear aundia Ekintza katolikoa da. Apaiz santu ta asko, bai, baño berri-emalle erritar asko ere bai. Auetako berri-emalleak bear ditugu, gizarteko aizeak aldatzeko. Elizak guziari deitzen digun erritar katolikoaren eginkizun izugarrian, erriko-apaizen (sacerdote-laico) taldea, gaurko eguneko berri-emalle taldea da.

NEKA ZAITEZTE ELIZAREKIN: Elizak gaurkoan neke berezi bat dauke; langillesallak beragandik aldenteak. Itzuli-azi bear dire. Elizek gizarteko ikaskuntza badu. Bizi-bizi erakutso bear da. Bera azkar-azkar erabili. Askok ez didate igarri ortaz egiten nuena. Politika edo errikoieria zela uste izan bai-dute.

Eriotzaren aunditasunaren aurrean, aitortzen dut ez dutela egin ez bata ta ez bestea. Elizako eginkizun bat bete dut: lan-egizute XX-garren mendeko gaitz bide aundia onda dedin. Langilleen salla bere Amaren magalera itzuli dedin, zai dago ta.

Auek izan dira nere iru asmo aundi: Liturgia, Ekintza Katolikoa ta Gizarteko buru-naspilla (problema). Iruetan gauza baten billa ibilli naiz: Elizari lagundu, bera maitatu ta beraz lan egiten.

LARRAIN, E.'tar MANUEL, TALCA'ko GOTZAI

Euskaldun guziok, gogoan artu ditzagun euskal- odoleko Gotzai aztu-egin one itz eta dei larriak; eta jarraigun bere lanbide bikañari!

INTZA'r DAMASO AN.

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi, Madrid, Oviedo, Gijon, Iruña, Bilbo eta Gazteiz'era.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14 - DONOSTIA

Tefnoak.: 25.457 eta 26.987

«Suministros Echaniz»

(Etxaniz sal - gaiak)

BURNI - GAIK INDUSTRIETARAKO

- Nolanako lan-tresnak
- Urkatxoak - tornilloak
- Galtzairuzko bolak
- «ELAY» kopiadora, zura saillean lantzeko.
- Kanpotiko salgaiak.

Birmingham, 11 — Urrutizkiña: 16878 - 23203 — DONOSTIA

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ESNE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAIÑA, GURINA TA ABAR. - EGUNDO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI AURRERATU GUZIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNEKIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA.

GURELESA

ECHABE

ETXABE 'REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza

Urrutizkiñak: 84 10 78
84 11 24

ZARAUZ

HERRIAK ETA GIZONAK

Nigeria ta bere burrukak

Azkenekoan Nigeria'ko partidu politikoen indar galtzeatzaz ari gifian mintzatzen. Esan gendunez, NCNC partiduak, eguzkiakdeko jendeka batez ere errepresentatzen zituen partidua ta batez ere Nigeria'ren batasuna defenditzen zuen partidua, askatasuna, askatasun politikoa noski, irixteko orduan aukera bortitz bat egin beharrean arkitu zen. NPC partidua zen Iparreko mulsumanak defenditzen zituen. Partidu onek ez zuen behiegi maite Nigeria'ren batasuna, batasun ori bere menpean jartzeko ez bazen. NPC gabe ordea ezin zitekean edo oso zail zen beñepeiñ Nigeria berria gobernatzea. Ortarako estabilitateko gobernu federal osatzeko asmoetan askatasuna iritxi beziñ laister NCNC eta NPC partiduak osatutako koalizio gobernu federal bat jaio zen. Gobernu ontan ordea NCNC'ko gutxiena ziran. Orrela, poliki poliki, ustekabea, ipar aldekoak Nigeria'ren ontasuna ta osasuna berea zela oso osorik uste izatera iritxi ziran. Behar bada gauzak erabat diferente izango ziran bi partidu auk koaligatu beharrean NCNC AG delakoarekin koaligatu balitz. Baiñan NCNC'ren zuzendariak eta aitzinatzaileak bildur ziran NPC'rekin koaligatu ez baldin baziran iparrekoak seksioa egingo ote zuten.

Orrela irixten da federazioa 1964'go elezioetara. Elezio auk nahi bezela antolatu ta erabilii zituen NPC partiduak, berak nahi bezela Nigeria guztia gobernatzera irix-

teko moduan gelditu zelarik. Ortik dator oraingo nahas-keta guztia. Lehendabizi AG partidua desegin zuten eta bere zuzendariak giltzaperatu. Ta azkenean Nigeria guztia iparrekoena bakarrik balitz bezela jokatzin zuten.

Ondorengo militarren golpeak orren ondorena izan dira. Gaur egunean lau gobernadore militar daude Nigeria'n eta ez dut uste esan ditekunik Nigeria guztirako gobernu bakarra dagoenik. Gobernadore militar bakoitza bere rejioan jaun eta jabe delako. Ta ortik letorke Nigeria'ren bakan-tzea. Rejioaren batek, batez ere Eguzkiakdekoak bere askatasun propioa erabakitzea.

Izan ere Nigeria'rekin gehiena sufritu dutenak eguzkiakdeko jendeak izan dira. Amaika aldiz azaldu danez artukulu ontan, auk izan dira gehiena ta berotasun audienarekin Nigeria'ren batasuna siñistu ta defenditu dutenak. Siñis-men ortan Nigeria guztira zabaldu ziran eta batez ere iparrera. Elezioen ondorenak zirala ta manifestazioak eta burrukak izan ziran ipar aldeko ibotarrak, eguzkiakdekoak noski, bere aberastasun guztiak galdu zituzten, asko ill egin zituzten eta gaitentzeko guztiak iparretik iges egin behar izan zuten. Gere alderditik kanpo, eguzkiakdetik kanpo, bi milloi zirala jakoterakoan eta auk danak etxeratu egin behar izan dutela neutzeak ematen du puntua.

RIKARDO ARREGI

LIBURUAK

Andre Gorz:

Le Moral de L'Histoire

Ba dira giroa osatzen duten liburuak. Garai batean zein liburu den irakurrietakoa jakiteak asko adierazten digu garai ortako gora-behera ta agiaduren gain. Liburu onekin ere orrelako zerbait gertatzen dela esan ditek. Ba dira iru bat urte gutxienean, idatzi zen ezkerotika-koak, liburu au euskel unibersitario ta gaurko prolema-tzaz kutsututa daudenak ondo baino obetogo ezagutzen dutela. Orregatik nion interesatea ta jakingarria dela ga-rai bakoitzean zer eta nolako liburu irakurtzen diran ja-kitea. Zerbait mintzatu gaitezen bada zenbaitentzat aii garrantzi aundikoa izan den liburu ontaz.

André Gorz'en izena ezaguna da. Behar bada bere izena baino gehiago bere izen-ordea. Izen-orde au Michel Mos-quet da. L'Express, Frantzia'ko asteroko bat, mendesista zen garaian asi zen idazten batez ere ekonomi gaietaz. Geroago, asteroko au eskubiratzen asi zanean eta Nouvel Observateur delakoa jaiotakoan, asteroko ontan jarraitu zuen idazten gai berdiñetaz. Orregatik España'n azaltzen den Triunfo delako aldizkarian beñ baino gehiagotan ikusi ta irakurri izan ditugu. Baita ere, eta gertaera onek zeatzasun gehiago ematen digu André Gorz'en nortasuna ezagutzeko, Jean-Paul Sartre'k zuzentzen duen Le Temps Modernes izeneko aldizkarian kolaboratzen duela sarritan.

Itz argitan esateko eta errezago ulertzeko André Gorz "neo-marxista" dela esan ditek. Egia esateko Marx'ek esandakoak berpentsatzen, danari amen esan gabe, saia-tzen da. Ta orregatik du garrantzia liburu onek eta pen-tsalari onek eta orregatik izan du ain arrera ona ta ain-besteko influentzia zenbait euskal gazteetan. Izan ere liburuak irakurtzerakoan batez ere berak darabilkin arra-zoitzearen aberastasunak deitzen du atenzioa.

Historiak bai al du moralik? Ori da Frantzia'n argi-taratutako edizioak ondoen azaltzen duen intentzioa. Er-derazkoak "Historia y Enajenación" du izenburua.

Izenburuaz gainera ba dituzte bere diferentziak bi edi-zioak, erderazkoak eta frantzesak. Bigarrena 1959'gn. argi-taratua dago ta lehendabizikoa, erderazkoa esan nahi dut, 1964'gn. argitaratua den ezker Mexico'ko "Fondo de Cul-tura Económica" delako argitaratzean, sobietikoen eta txinoen arteko burrukaren gain egiten ditu konsiderazio batzuek.

Marxismoaren gain, komunismo ofizialarengandik apar-te, ez kontra ordea, egiten diran pentsamentuaren saia-ke-tak, eta marxismoan pentsatzea ta ekitea bereiztu ezin di-tezkien errealidadeak dira, ikusteko ta ezagutzeko erabat derrigorrezkoa iruditzen zait liburu onen irakurketa.

UNAI GARIN

GURE IDAZLEEI

Gure asterokoak gauza guztiak garbi nai lituzke. Orregatik ezin joka genezake ezkutuka ta nastuan. Beraz, onuntza bialtzen dituzuen idazlanak bakoit-zaren izen-abizenekin eta zuzenbideekin bialdu bear dituzue.

Jakiña, gure asterokoan izen-ordeaz, naiz izen gabe agertu ditek zuen lana; baiña guretzat, papel berean, naiz beste paperen batean zuen izena ta abi-zena garbi jarri bearra dezue.

Izengabe datozen idaz-lanak, ez ditugu argitara-tuko. Orra bein da berriz esan deguna, berriro ere esana. Ez, ba, aztu oar au.

PRESA GEIEGI DUTEN IDAZLEEI

ZERUKO ARGIA'n lan asko artzen degu. Lekua, berriz, neurtua degu. Beraz, lanak or gelditzen dira, ta esker onez gordetzen ditugu, al danean argitara-tzeko. Gure gogoa, lenbailen argitaratzea da. Baiña lekuri ezak galtzen gaitu. Itxoin, ba, ta agertuko dira.

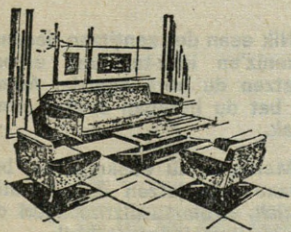
Eraria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du herela

GURE ETXEAK BERROGEI URTE BETE DITU LANEAN

Amuebladora

COMERCIAL HISPANIA, S. L.

DONOSTIA'N
Moraza, 3 ta 14

IRUN, San Marcial, 12
(BIDASOA ALDEAN)

VILLABONA-ZIZURKIL
B.º Estación, 5
(ORIA ALDEAN)

ESKEINTZA EZIN OBEA!

60 irukoitz, (tresillos): 3.890 pezetatik 28.550 pezetaraiñoak.

40 sofa-oge, (sofas-cama): 2.100 pezetatik 24.750 pezetaraiñoak.

Lo-gelak - Jan-gelak - Egon-lekuak eta abar...

ENTZUN!: Errietara eraman eta bear bezela jarri utsean, debalde.

ATOZ GURERA. Bi pertsonen joan-etorria gure kontura egingo da.

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA

Euskeraz, naiz erderaz egin zure eskea

Ez Merkenak, Bai Onenak!

Ianari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora po jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gadera esne putzuak, Oiek guztiak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

BERTSO BERRIAK

Luzio Gabiria jauna datorkigu gaur «Zeruko Argia»-ren orrialdetara.

Bigarren aldia da Gabiria jaunak bertsoak bialtzen dizkigula. Gogozko izan zitzaizkigu lenengo aiek; zer esanik ez oraingoak.

Prantzi'ko erri batean gertatutako zerbait agertzen digu bertsolariak. Egunerokoetan irakurri zun berria. Gaia eman zion bertso birigillak moldatzeko. Gure leio ta ateak zabalik dituzu, Luzio. Aurrera!

ZERUKO ARGIA

— 1 —

Gazte giñala Jaunaren legez egin genduen ezkontza, eta Berari eskatzen nion bizitzarako laguntza. Nola azi ta ugaldutzeko etorri giñan onuntza, gure Jainkoak seme batekin alaitu zigun biotza.

— 2 —

Zail da alako ume aderrik mundu ontan ikusitzen, eta alako zorionean nor ezta pozik bizitzen? Nola zihoan gure semea oi dan bezela azitzen, geure aldetik saiatzan giñan al zan ondona ezitzen.

— 3 —

Gero asi zan gure aur ori erri eskolara juten, baña eztaikit nik zenbat umek zer gauz aparteko duten. Bere lagunak gelditzen ziran aren esanak entzuten, erriko danak, aundi ta txiki, orrenbeste maite zuten.

— 4 —

Guretzat etzan iñen ekaitzik, ez genduen erasorik, gu baño obeto ezin bizitu iñoiz beste gurasorik; baña munduan nola eztagon zorientasun osorik, seme lastana amar urtekin jarri zitzaigun gaxorik

— 5 —

Gero etxerik etzan betetzen lenago kantu alaiz, min-bizi edo «kantzerra» zula konturatu giñan garaiz. Bere miñ-aldi gogor aietan galdetu izan zidan maiz, esan aitaxo, esan garbiro, iñoiz sendatuko al naiz?

— 6 —

Igande batez nere emaztea meza entzutera joatean, asmo oker bat sortu zitzaidan nere biotza betean; seme maitea min-oñazetan oian zegoan artean, gasa sartuta ito egin nun etxeko gela batean.

— 7 —

Ai! estuasun aundiagorik iñoiz ezin leike izan, semea illa, ta emaztea oraindik zegoen elizan. Nere burua ikusten nuen gizon txarrenaren gisan, eta erriko Juezarena gero inguratu nintzan.

— 8 —

Nola errian etzan gertatu iñoiz beste orrenbeste, ta barkapenik izango zanik neretzat ez nuen uste. Jende guzia gero asi zan nere askatasun eske, eta munduko askatzalleak or utzi ninduten aske.

— 9 —

Baño neronek aitortutzen det nere orduko errua, egun eta gau entzuten baitet kontzientziko orrua. Beste munduan epaitutzeko iritxiko zait ordua, espetxe gabe geldituarren eztaukat lasai barrua.

— 10 —

Jaungoikoari kontu ematera azaldu bear det aurki, eta ordurako gertutu nai det nare barrua egoki. Nik dedan baño damu geiago ezin diteke eduki, Jaungoiko maite, Aita betiko, izazu nitaz errukil

LUZIO GABIRIA
Zumarraga

Baserriaren alde

EUSKAL ETA ERDAL

Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián

Banen baneko azilyak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri, lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak.

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIKAK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 46

GAZTEIZ (Vitoria)

NERE BORDATXOTIK

Basarri

DANETIK ZERBAIT

Zentzu bat palta dutenak gañontzekoak indartsuago izaten dituzte.

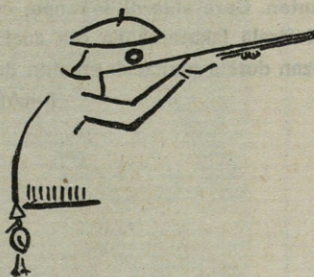
Itxu batek eztitu lagun eta adiskideak ikusten, baña izketan asi orduko berezten ditu; bozean ezagutzen ditu.

D. Nemesio Etxaniz apaiz jaunaren idaz-lanekin berdin gertatzen zait neri. Sellu berezia daramate; askoren artean nasian jarriagatik ezagutuko nituzkela derizkiot.

Nere gustorako, oso bakanak dira Etxaniz'en pareko idazleak. Goi gallurrekoa degu Azkoiti'ko seme au idazle bezela.

Orrek idazten dunari esaten diot nik euskera. Orrek darabikariari esaten diot nik euskal joskera. Guzua leun, txairo, garbi, iñongo korapillo ta nasketa gabe. Iturri garden bat da Etxaniz, etengabeko ur jarioan.

Euskeraz pentsatu, euskeraz idatzi. Itz bakoitza bere tokian,

ez gañiekoak azpian eta azpikoak gañean, sarritan ikusten oitua gauden bezela.

Asiera goibel, illuna, liburu atarian.

Etxaniz jaunaren itzak:

«Gure biziak bere azken-muga urreratzen nabaitzen du. Amairu urte barru, bizi bagera, larogei urte, alajaiña!...

Artuko al ditugu?

Gure lagun eta ezagunak, ezker—eskubi, galdu zaizkigu lurpean eta bakar-giroa loditzen ari da gure inguruan.

Eldu goiari, don Nemesio! Geronek eztegu asi bear azken kanpaiak astindu naiean.

409 orrialdeko liburu mardul, bikaña eman digu Etxaniz jaunak.

Egindako lanaren onaurkiak ondorengoentzat liburu batean biltzeko asmoa loratu zitzaion gure gizonari.

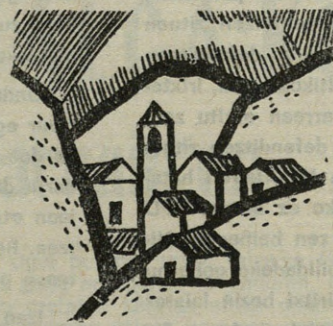
Liburuaren izenburua: «Lur Berri Billa».

Aita ponteko baten bearrean zan egillea. Izan ere, azpaita jolasa gaur euskal liburu bat argitaratu ematea. Gastu aundiak eta salmenta txikia.

Eta... zorionez, aita pontekoak sortu zaizkio Etxaniz jaunari.

Egillearen esker ona ezezik, ar bezate euskal irakurle zintzo guziona ere.

Len argitara emanak lengo dirala, oraingo liburu zoragarri ontan, Nobela, Irratsalo-Txangoak,

Ipuiak, Antzerki jolasak, Olerkiak eta abar, eskeintzen dizkigu azkoitiar idazle argiak.

Liburu batek izan lezaken alderdirik onena, eskutatik uzteko gogorik ez ematea da; orrialde batzuk irakurri ta aurrera jarraitzeko zaletasuna geitzea. Auxe gertatu zait neri Etxaniz'en liburuarekin. Zati bat ona ta beste ohea. Ta... nolako euskera, adierazi bear diranak adierazteko!

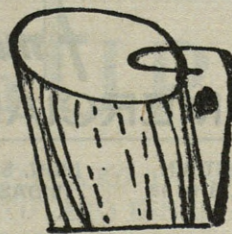
Sermoilari txar bat ari danean ago-zabalka entzuleak, «noiz bukatuko ote du», pentsatuaz.

Sermoilari on batek bere jarduna bukatzen dunean, «ai, beste pixkatean jarraitu balu esanaz, norbere baitan.

Idazkera baldarreko liburuak eta irakurgaiak erori egiten zaizkigu eskutatik; nekatu ta asperitu egiten gaituzte berealakoan.

Eztaukazu azkeneko au gertatzeko beldur aundirik «Lur Berri Billa» deritzan liburu inguratzen badezu.

«ZERUKO ARGIA» asteroko ontan ere ezagunak dira Etxaniz'en lanak. Eztauka beroien barretan izen-deiturak jarri bearrik. Itxuak adiskideak bozean ezagutzen ditun bezela, Etxaniz'en lanak egillea zein dan salatzen daude.

«ZERUKO ARGIA»-k jantzi aundia du berekin malla ontako lanekide bat saretan izatearekin. Irrikitzen egoten gera astean astekoak irakurtzeko ta ausnartzeko. Beti du zerbait pixuzko ta garrantzizko; beti zerbait jakingarri. Gai sakon eta jakingarriak

izatea bakarrik ezta aski; aiek agertzen jakin bear Etxaniz jaunak dakien bezela.

Etxaniz'en moduko idazleak dozean amairu bagenitu, ugalduek ederra artuko luteke euskal irakurleak. Zalentzazko ta dudazko itz bat eztauka arkitzerik gipuzkoar euskera irentsi dun batek; ezta bizkaitar eta naparrak ere.

Euskera lantzei zerbait saiatu geran danori berdin gertatzen zaigula, esango nuke nik. Bizkaitar idazle on baten lanak erreza go ulertuko ta konprendituko dituzu gipuzkoar idazle txar batek baino.

Euskerarekin batere oituri dun irakurle batek izango al du Domingo Agirre-ren «Kresala» liburu ulertu eziñik?

Eta gipuzkoeraz idatzitako liburu batzuk ba-dira, angoak eta emengoak baraurik uzten dituztenak.

Ain astun, illun eta aspergarriak!

Baita batekoz bestera ere. Bizkaiteraz egindakoak, alegia, ez etxerako ta ez kanporako diranak.

Danen gogorik eztula aseko?

Asterako ere pentsatuko zun egilleak. Euskaldunok baño kontentagaitzagarik al da ba munduan?

«Eztabaidak utzi ta bakoitzak bere bidez lan egin beza gogoz» agintzen digu Etxaniz'ek.

Amaka aldiz esana ta idatzia naiz ola moduzkoak.

Egin, egin, egin, al dunak al dun erara. Geroak erabakiko du gogozkoena zer zaion. Euskaltzale guziok eskubide berdiñak ditugu. Arraia aragia baño gogozkoago dunari ez bekoskorik jarri.

Nik esan det sentitzen dedana. Etxaniz'en idaz-tankerak erabat asetzen du nere egarria. Artzai on bat du beregan euskal artaldeak.

Mendean du euskera; nai bezelaxe manejatzen ditu maratill guziak. Argia ta ditzira ageri da nunai; illunak ezta tokirik.

Gai batzuk arintxeago, besteak sakontxeago?

Bai noski; baña maixuki erabiliak; jatorrizko euskal kutsuz ornituak danak. Nere zorianik biokorrenak!

GAZTE NAIIZ

Beatoak... edo zuzenak

Arrigarria benetan... «Ez da gauza okerragorik eta gorraragorik Jaungoikoaren ordezkaria egiten duten pertsona elizkoak baino»... Esta auek benetan Jaungoikoaren gainean sinisten dute, bizi bizik, indar guzietan. Seguru aski profeta izateko jaiok eta bideak okertu. Otoitzetan, elizkizunetan argitasuna arkitzen duten pertsonak, karidadearen, justiziaren, sinismeren alde zer bait egiteko... Kristau bizitzak eskatzen dien erresponsabilitateari erantzun bat emateko... Gaztedia alperrik galdu ez dedin... Mundua salatu dedin... Otoitzak eta otoitzak... Eta gero ezagutu degun, katoliko deritzaizkion, kristau diran, justizian eta karidadean onarrituta dauden estrukturak egiturak eutsi, landu... Eta ortarako pertsonak salatu, salatu behar ba dira... Zenbat eginkizun, egin behar bete kristau elburu bat eskuar-tean dutelako, naiz ortakaro zapaldu, baztertu eta alde batera utzi lehen justizi onarriak, lehen karidade onarriak. Maitatzen dute seguridadea, maitatzen dute itzez pekatuz garbi azaltzen dena. Bestetik ilko luteke bere ustez elburu oien aurka dijoana, il espirituak, akatu indarrez... «Ez da gauza okerragorik...». Karidadea nun asten dan? Karidadea bakoitzarekin asten da. Ez da gauza okerragorik gizona gizonaren aurka joatea baiño, aurrean elburu kristautasunez

jantzita arkitzen zaielako, Jaungoikoak agintzen dielako. Eta gizonak zer eskatzen dio? Gizonaren aurka joatea berdin da, elburu nagusia bai dute. Eta egunero, egunero, elburuak, guziz onak diruditen elburuak aurrera ateratzeko, salatu, akabatu, zapaldu, berdin da. Guziak berdin... Egiaren alde, justiziaren alde, karidadearen alde, lan eginik ustetan askotan. Ikusten ez dana da nola ala elburuak aurrera atera nahi dirala eta bitartean batzuentzat bide guziak zuzenak, gero besteak bideak neurtu behar. Alegia matrall ezurra austen bai dizute, bestea agertu behar eta ondoren inutilla gelditu ondoren bide zuzen oietan indarrez, jarri ondoren, justiziaren alde behar dan bezela eginkizuna bete dute, egiaren alde lan egin dute, bide txarretatik jendea aparta egin dute.

Ez da gauza okerragorik gizonak, gizonaren askatasuna neurtu nahi duan egoera baiño, ez da gauza okerragorik gizonak gizonaren gainean bizi nahi duan situazioa baiño, ez da gauza okerragorik gizonaren aundinahiagatik gizonak iltzea, herriak zapaltzea, egia eta justizia baztertzea, izkutatzea baiño...

BEGOÑA ARREGI

P O E T A K

Tagore-ren poesiak aritu naiz irakurtzen. Tagore poeta da, eta... poeta jatorra, gañera. Badu gizon onek guk, gañontzekook ez degun zertxo-bait. Aparteko sentzu bat. Izakiaren barrenean sartzen dan begia.

Poeta...zer da poeta? Poetatzen definizio asko eman ditzazkegu... bañan geien gustatzen zaidana auxe da: izakiak duan barne muiña "ikusi" eta sentitzen duana.

Errealidadea bide askotatik ezagutu dezakegu: Razionalki au da: logika bidea. Bide au da geientsuenok dabilkiguna. Gizonaren esentzia ez al digu esan "animal rationale" dala? "Buruz jokatu" esaera zaharra da.

Ez dut esan nai bide ontatik errealidadea ez dala ondo ezagutzen; ez auxe bakarrik: ez dala bide bakarra.

Beste bide bat "intuizioa dala esango nuke. Bergson izango genduke onen aurrelari.

Eta poetak, benetako poetak (xaxi-poetak ugari dabiliz bai gure artean ere), zer bide parraitzen dute?

Gizonak beti izan du errealidadea ezagutzeko egarria. Gure barnean dan "bear" batek eraginda gabiltz; barruan daramazkigun galderai erantzuna billatzen... nola, zer gaitik...

Poetak bi alderdi ditu: Alde batetik jainko-argi bat eta bestetik, gizona danez, gizartearen kezakin bat eginda arkitzen dala.

Gizonak bizi dun bizitzaren mamia ikusten du, eta gizonen bizitza au askotan sufrimentuz betea da.

Errealidade au modu askotakoa izango da: erligiosoa soziala... Poetak astindu bear duten asuntoa beti gizonarekin zer-ikusia dun errealidadea izan bear.

Ba dute gaurko munduan ere, zenbait gauza agertzeko obligazio. Oiek egiten dute gure bizitza ederrago, askotan gogorrago, eta beti sakonago. Poetaren ideiak eta itzak errezago sartzen bait-bira biotzetan eta luzaroan iraun.

Poeta sentitzen zeratenok, eta benetan zeratenok: aurrea. Zuen bearrean arkitzen gera. Esan, zuek bakarrik dakizuten bezela, ikusten dezuten errealidadea, esan beti egia. Obligazioa dezute. Irten kaletara, joan enparantzetara eta itz-egin egia esanaz... gogoratu, bestela, zuetako batek diona: "oi poeta, oi poeta... gogorra izango da zuretzat azken juizioko eguna".

GOENAGA'k

GAURKOTASUNA

Lillugarriya benetan, GAURKOTASUN deritxagun itza. Noiz-nai ta nunnai zabalduriko lelua ZERUKO ARGIA al-dizkarira be eldu yaku. Gastediyak bide barriyak gura dauz. Ondo deritxagun euskeriaren onerako ba-dadi orain-go gazte barriztallio artu izan daben igikuna. Enaz ni ostoporik iminiiko dauanak euren egitada oneri. Ez Yain-koarren, ez. Gazteteria euskeriaren itxaropena dogu-eta. Zuben daedar ta otsak Euskal-Erri osua bizkortu ta itxartu dadilla gure mintzo ederra zabalduz gure txoko guztietaraño eldu arte. Euskera erri baten izkuntza dogun ezke-ro, yakitun, kapeladun ta gazte barriztallien elia be bait da. Ken dayogun euskeriari nekazari, arraintzalle ta artzañen margo edo usaña, ez baña, oneik maite ez dogulako —kutunenak guretzat— Euskera basatitzat artu eztagian inok baño —sarri yazo oi dan legez—. Ortarako zuek gazteok euskeriaren laguntzalle biziyanak izango zarie-eta.

Baña... zorioneko baña. Kontuz gero: oartu ondo Gaurkotasuna zer dan. Entzun gogo onez. GAURKOTASUNA itz bitan zatitu geinkez: GAURKO ta TASUNA au da: gaurkoari yagokon zindasun bat baño besterik ezta. Zeregin baten amaieran GAURKUA EGIN DOGU esan daroyagu. Alperkeriyan ibilli ezkarala adierazo gura dau. Ona emen GAURKUEN indarra. Ba-zekiyan ondo Euskaltzaindiko goiburua "EGIN ETA YARRAI" asmatu ebanak, noragiñoko zan aitatutako itzen garrantzia. Axular bikañak be, bere idazti mamintsuan GEROKO utzteak, luzamendutan ibiltzeak egiten, duten kalteak erakutsiaz, adoretuten gaituz gaurkorraz izatea. Oyenarte'k baturiko atso-itzetan erakusten dausku: "Geroa alperraren leloa" dala. Eta azkenez amaikatxo bidar entzun izan dogu esakera au "EZ BIYARKO ITXI GAUR EGIN DAIKEGUNA" Onelantxe ulertu ebela Azkue, Olabide ta Orixe yaunak doguz irakasle. ZERUKO ARGIA'n bertan Basarri ta egunotaz Etxaniz qarraibide ederrak damoskuez.

"GAURKO"ari naiko emon dogunez, guazen aztertzer bere zintasuna. Egunak yuan ta egunak etorri, Gaurkua, une oso txikia da. Agertukoxe igesi dua. Gertatu daigun, beraz, gaurkua, urrunetara begiratzuz, gaurkuaz gero, damutu ez gaizan. Onetarako egokiena atzekaldia begitandu, bada edesti edo kondaira dogu irakasle edo maixu. Ez, baña, lotuegi egon Lot'en emazteari yazo yakana, guri be, gertatu eztakigun, antxiñakeriak "fosil" biurtzen gaituelako erraz. Ar daiguzan eurekandik ikasbide onak, etorkizunari yerriaz, gero, gaurkua datorkenean benetako gaurkotasuna yadesteko. Orixe, Lizardi, Lauaxeta, Elizalde, Olabide, Zabala-Arana doguz goguan eredu. ¿Ezteritxazu olan irakurle? Nik neuk, beñik-bein, onetara uste dot. Beto, arren, euskeragana, ordu onean, uin barridunok, bear-bearrezkuak doguz-eta, etorkizuna erakarriz, len izandakuaren onuz ta benetako GAURKOTASUNIAN lan-eginik.

LARRINAGA'TAR GERGORI

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

**Beste edozein markakoa baiño
lru aldiz berriago ta gaurkoagoa**

Ordalintzeko erreztasun aundlak

erri txiki oiek gure erri au baño aurreratuagoak gauz askotan ego-
tea ta orregatik lenengo gauz bea-
rrezkoak egitea on izango litzake.
Egin dezagun begirtu bat gure mu-
tikoak joaten diran ikastolara ta
ikusko degu ikaskizunentarako or-
duetan... Begira dezagun ere erria-
ren sarrerarik enparantzara dagon
bide zabalaren ertzean igarotzen
dan errekatxoak zer zikinkerki dau-
kan ta zer usai zikin botatzen
duan. Baita ere luzatu dezagun
gure begiratu erreka bazter guz-
tietan ta ikusiko degu etxetako
pote, botella ta zikinkerki guztiak
bertara botatzen dirala; begira
gure kaleei: nork bere etxe ataria
garbitzen ez badu nolako egongo
litzake? Kale garbitzailerik ez da-
goalako ta kale-garbitzalea ba-
lego ere, zikinkerki bildu ta erretze-
ko lekua nola degu? Ez degu esan-
go inoiz pelota-lekua gaizki dago-
nik baño bai ori baño gauza eu-
rregarokoak ta garrantzi aundia-
goa dutenak badaude'a egiteko.
Gaiñera pelota lekua kirol edo de-
porte baterako da. Ta zer ote da
garrantzi aundi ta sakonagoa gau-
za, dirua ala osasuna? Jakin deza-
gun bada osasunaren zatirik nagu-
siena ta bearezkoena garbitasuna
degula.

ERRITA BAT

AZKOITIA

NESKA TA MUTIL
TALDEARI BURUZ

Aspaldi onetan Azkoiti'n ba ze-
biltzen neska ta mutil talde bat,
gure erriko gazteentzako "Club"
bat jarri nairik. Aurrera zijoasten
beren egiteetan, traba aundiak
zeuskaten, bañan ala ta guztiz ere
zuten itxaropenik galdut. Bañan
galdut bearra izan dute noski, ain-
bat ta ainbat salatu ondoren, gu-
re erriko endore jaunak ezezkoa
eman bai die, alegia baimenik ez
diotela eman. Au ba dakigu ondo
zergaitik izan dan. Talde oneta-
koak, alkateak jarri dioten kon-
dizioa betetzerik ez dutelako nai
izan. Oso ongi iruditutzen zaigu
nesa mutil auei postura. Au dek
erria au! Ezin esango degu bein-
tza orrelako gauzatarako lagun-
tza aundirik degunik gure erriko
agintariengandik, izan ere gauz
bat oldozten bai dute beti. Pen-
tsako dezue zer gauz dan noski.
Palta aundia egiten du gure errian
orrelako gauz batek, zergaitik be-
re bidez, makiñabat itzaldi, an-
tzerki ta abar jarri genezake, ta
orrela gure erriko gaztediak kul-
tura pixka bat geiago eukitzeko
modua izango genduke, ta baita
ere Azkoiti'ko neska ta mutilen
artean adiskidetasun ederra ipiñi.
Bañan len esan degun bezela emen,
orrelako gauzatarako laguntzarik
ez degu arkitutzen. Ta gure errian
kulturalrik ez badago, agintarien
eruz izan da, oiek jakin ez du-
telako, gauzak bear diran bezela
egiten. Au degu Azkoiti'n betiko
gaitza.

UROLA'KO BALERA
ALKARTEARI BURUZ

Igaro dan illean egin zuten, itzal-
di bat Urola Bellerako Alkarte-
koka, "Mankomunidadekoak" ain
zuzen. Konferentzi onetan itz egin
zuten, "Aita Madinabeitia'k" "La-
kunza'tar Julien'ek" Gartzia'tar
Cesareo'k ta Amiano'tar Jesus'ek".
Guztiak jarri zizkiguten garbi
garbi Alkarte orretako gauzak no-
la edo zer dijoazten, ta nola aurrerapen
aundiak izango dituzten
emendik aurrera Urola Bellerako
ikasle guztiak. Aspalditik zegoen
orrelako gauz baten bearra inguru
auean, ta zer esanik ez Azkoiti'n.
Ba emen beintzat Escuela Profe-
sional'ak jarri baño lenago nun
ikasirik ez bai genduen eukitzen.
Ta orrela bein amabi urtera ezke-
ro guztiak lanera joan bear izaten
zuten. Izan ere ez bai da erresta-
sunik egon, ez beintzat jende lan-
gillearentzat. Azkoiti'n itxuraga
bea izan da gero beti ikastola kon-
tu ori. Ta gauz onen errua, erriko
agintariena izan da beti, agintarie-
na ta baita erriko bat edo bi jaun-
txoena ere. Auek itxura dagonen
beren semeak estudiantzea bakarrik
nai zuten, ta nola diru pixka bat
ba zuten, kolegiara bidaltzen zi-
tuzten ta besteak amabi urterako
lanera, ezertxo ere ikasi gabe. Ta
jende guzia beren mendean nola
zeukaten errez egiten zituzten gau-
zak. Bañan orain ez dago orrelako-
rik, jendea esnatu egin da ta lan-
gilleak ere bai. Langilleak esan du,
aien umeak ere berdin berdin
eskubideak dauzkatela estudioak

egiteko, ta erreztasunak jarri egin
bear dirala noski. Ta onela pixka
bat mobitu eginda jendea.

Ta eskerrak Urola'ko Alkarte-
koerin errestasun, aundiak izango
dituzte emendik aurrera ikastea
nai duten guztiak. Izan ere aifi
bearezkoak da gaurko egunean es-
tudio pixka bat eukitzea! Ia nola
begiratzan zaion estudiantu duan
pertsone bateri.

MENDIZALEAK

Gure erriko "Mendizaleak" tal-
deko abeslaria ill onen 20'ean Zu-
maia'ko erri polittean abestu dute.
Oso gustora etorriak dira agerald
au egin ondoren, bat lenengo aldiz
orduantxe abestu bai zuten erri-
tik kanpora. Txalo ugariak ekarri zi-
tuzten berekin. Jarrai dezatela au-
rrera, orrelaxe asten bai dira guz-
tiak. Gure nairik aundiak "MEN-
DI ZALEAK" taldeko guztientzat.
Ta gure zorianik beroenak beren
zuzendari dan Larrañaga'tar Ima-
nolentzat, ainbat ta ainbat saia-
tzen dalako.

AMATA

LAZKAO

BERRI ONAK

Au irakurtzen duzutenerako oso
berriak ez dira izango bañan, bai
onak.

Egunerokoaren bidez, pozez bete-
rik jakin dugu, nola Ayuntamentuko
billera batean onartu diran proie-
to batzuk.

An eta emen komonak eta aurren-
tza jolas tokia.

Entzun dugunez, au zelaiean egin-
go omen da ta jostallu asko izango
omen ditu.

Len kaleko ume asko an biltzen
ba ziran, orain erriko denak an izan-
go dirala esango nuke.

Nola agertu jendeak dun poza?
Izan ere ain bearezkoak genun olako
toki bat.

Bai, bearezkoak esan dut, nai ta
askorentzat lujoa izan.

Egia, erri asko izango dira orren-
beste es dutenak ere, bañan nere
iritzi, olako leku batek asko lagun-
du dezake aur ezitze lanean. Josta-
llu bat guzien artean ibiltzea, ta,
nai ta nork berea ez izan kontu
egiten ikasteak, asko balio dula
esango nuke. Eta osasun aldetik, be-
rriz, jinasi toki bereziak izango di-
tun ezkerro zer esanik ez.

Bejondeizutela ba da, au sortu ta
aurrera daramazutenak.

AZIA

URRETU

OLITE'KO ORFEOIA

Irimo-antzokiak aurtengo bolada
ontan ekinaldi dotoreak babestu di-
tu. Tta ain onurakor eta aparteko
bolada on! tamañako amaiera eman
naiean GAU- IKASTOLAREN zu-
zendaritzak Olite'ko Orfeoia ekarri
digu. Naiko fama ba duala uste det
abeslari-talde onek orain aipaketan
asi gabe ere.

Maiatzaren 14'garreneko erti-saio
berezi onek lau ekinaldi izan ditu
zein baño zein obeto gertatuak.

Aurrenekoan zortzi kantu abestu
zizkiguten olitear edo —euskera ja-
torragoan— «erri-berritarrak». Lau,
bost, sei ta zortzi abotsetako abesti
ezagun auek: «Agur, jaunak», «Dón-
de va la niña blanca?», «Canción de
cuna», «Yo vi un día», «Adiós me
dijo llorando», «Vida mía», «Día de
fiesta» eta «Tienes unos ojos, niña».
Guztia, primeran eta taloak ere me-
rezi zituen neurrian.

ERRI-BERRI ZORTZIKOTEA

Bigarren zatian, Olite bertako
«ERRI BERRI» zortzikoteak eskeñi
ziguten beren lora-txorta, bañan, ona
emen, pozgarriena: dana euskeraz:
«Festara», «Elurra mara-mara», «Be-
ti maite» eta «Nere izena, Kitolis».
Zorianik beroenak urretxuar eta zu-
marragatar danon partetik eta parrai
dezazutela ekin diozuten bide ortai-
tik. Zorianak!

DANTZARI-TALDE BERRIA

Irugarren zatia ere etzan txantxe-
takoa izan. Orta or, aurtengo ikasto-
lak eman duan frutu marduletako
bat: DANTZARI-TALDEA. Gaurko
euskal giro au aprobatuz or egin
digute dantza-debata edo estrañeko
agerketa. Eta ez nola-nai ere. Dan-
tzatutakoak: Kontrapas, Museta,
Fandango, eta Añiñ-ariñ. Jaso dituz-
ten txaloak ondo agertu diete berak
espero zuten arrera bero ori. Milla
zorian ziori, zuren atzean dagon gaz-
tedi guzti orreri eta ain eskuzabalki
zueri erakusten jardun diran dantza-
maixueri. Zorianak eta luzaroan ja-
so ditzazutela gaur jaso dituzten
txaloak. Aupa gazteok!

ERRIBERRITARRAI TXALO
BERO BAT

Azkeneko ekinaldia ere abeslariak
eskeñi ziguten. Bañan oraingoan bai
merezi dutela gure txalorik aparte-
koena: atal au, ia erabat, euskeraz
eman ziguten: «Jaiki-jaiki», «Agur,
ene maitia», «Saratarra», «Maitia,
nun zira», «Vasco Navarro soy»,
«Aurtxo txikia», «Sagararren», eta
«Jota navarra». Aurrekoetan txaloak
ugariak izan badira, ezte uste
oraingoan inor esku-geldi geratu da-
nik. Zorianak, bada, gure anai na-
parroi eta nola ez? Zorianak eta ai-
mpen berezi bat talde onen zuzen-
dari dan A. Joxe Mari Ibarbia, Fran-
tiskotarrak Zuek ere aurrerakoan
emen bezelaxe aipatu ta goratu zai-
zaetela.

Azkenik, aitatu dezagun baita ere,
amabitako meza ere dotore jantzi
zutela iru motete edo agur-abesti
kantatuaz. Bejondeizutela, abeslari
bikiñok!!

ION IRAOLA

AIZARNAZABAL

IBIARRIETA

Erriak eta inguruko beste guztiak
joera aundia dute Ibiarrieta'ko ba-
selizarako. Batez ere Lorellaren Gu-
rutze egunez askotzak igo oi dira.
Gure aurrekoen oiturrari jarraituz,
aurten ere, Lorellaren irugarrenez,
aizarnazabaldar asko ta asko gifañ
antxe, bai goizetik bai arratsaldetik,
nai ta giro onik izandu ez.

LORAILA

Urteko aldirikan ederrena Andre
Mariari eskeñia da. Gure elizan, ja-
kiña, Loretako elizkizun berezia
egin oi da, ez da zoritxarrez bear
aña eliza bete oi baño. Geixago ere
joan ditezakela uste degu, batez ere
Aita Santuak Fatima'n esan eta egi-
ñañ jakin ondoren. Izugarritzko biotz
ikutua egin zigun guztioi uraxe ikus-
teak eta etzan gutxagorako ere
noski.

GIROA

Aurten, ia udaberririkan gabe, ne-
gutua izan bait degu udaberria izan
ere, udaran gaudela ematen du. Be-
randuko otzak ordeax, ondatu dizki-
gu txermen, keiza eta aranek. Eta
ez da izan ondamendi txiki-txikia
ere gero! Sagarra ederkidatorrela
ematen du. Lorez ornitua eta txit
itxura onekua. Iraungo al du.

Azken egunetan urrezko eudi za-
parrada ederrak ere izan dira. On
izugarria izan zion lurrari euri-
te onetxek. Aurten dana atzera, orrela-
koxe zeozeren bearra ba genduan.

KUKUA

Kukuzale asko oi da gure artean.
Ba det nik Donostia'n lagun bat
nundik-nora kukua entzungo egon oi
dana. Joan dan astea arte ez omen
zuan entzun berak. Emen ere aurt-
ten berandu azaldua degu. «Muitza»
aldean lenengua, kantari aspergai-
tza gañera. Ez da ixiltzen.

Lenengo kukuarren joa entzutean
nola zauden diuz, ala urte osuan
izango gerala zioten gure aurrekuak.
Aurten ni sakel-utsik nintzan ba.
Eta zu irakurle?

TXONTXOR

AZPEITI

TXIRRINDULARIAK GURE
ERRI ALDETIK

Egun orretaz zerbait agertu nairik
arkitzen gera.

Txirrindulariak ikuste arren, taller
geienetan jai egin zuten eta besteak
nola edo ala ikustera inguratu ziran.
Esan genezake erriko gertakizun ga-
rrantzizuenetako bat bazala. Guk
au ikustean eta beste ainbat biderre-
tan kirolari ematen diogun garran-
tzia gogoan arturik galdera au egiten
genduan: Gizonak eman algenezake
olako garrantzirik gertakizun oneri?
Ez ote gabiltz orrelako gertakizun-
en beste batzuen naia betetzen, gu-
retzaz lo arazteko bide batzuek izan-
nik? Ta garaia danean guk arazo
batzueri erantzuna eman bearrean,
ezizien arkitu?

Orrelako gertaerak kirol aldetik
asko dirala ikusten degu, zenbat al-
diz ostikolariak telebisatzen dirala
eta jakina egun orretan ez kontatu
beste ezer egiteko.

Ez genduke esan nai kirol auek
ez dirala egokiak, bañan gauzak be-
re neurrian. Gizonak erri batean ba-
ditu aurreko egin bearrak ta pixka
bat orretaz jabetzea eskatuko gen-
duke.

ISIDRO DEUNAREN EGUNA

Nekazariak beren eguna ospatu
zuten ill onen 15'an. Egund otako
egitekoa edo programa «Hermandad
de Labradores» elkartek antolatua
zun. Asiera meza batekin eman zi-
tzaion, ondoren bertsolari saioa.

Eguardian «Bar Landetan» bazkaria.
Arratsaldean eta bukatzeko berriro
bertsolariak eta ondoren erromeria-
rekin amaitu zuten.

MUNDUKO KONGREGAZIOEN
EGUNA

Loraillaren 14'an ospatu gendun
mundu guziko kongregazioen eguna.
Au dala ta Azpeitiar kongreganteak
euren meza berezia izan zuten Lora-
llan, meza ederra gaurko giroz bete-
a. Bañan auerten beste urteetan baño
jende gutiago izan zan, batez ere
gazteen artean nabaitzen zan utsune
au. Bai egia da, garai batean orren-
beste esan nai zuten egunak, gaur
gazteen artean garrantzia galtzen ari
dira.

KULTURAREN ASTEA

Joan dan asteartean asera eman
zitzaion izen onekin ezagutzen de-
gun asteari. Lau itzaldi izango dira
guziak, askenengo Eleiz Batzar Na-
gusiak, gaurko arazoentzaz ematen
dizkigun argitazun eta erakutsiak
azalduaz. Erabiliko diran gaiak
auek ditugu:

1. «Jainkoaren erria». Seglarrak
apaiz? Seglarrak Jainkoagana. Esku-
bide ta eginbearrak. Bizitza onaren
aitormena.

2. Famili bizitzarako deia. Ez-
konduen Jainko-bideak. Ezkon au-
rreko prestatara gurasoengandik ere
artu bearra. Famili batua.

3. Gaur, gure inguruan dauka-
gun giroa. Gure erriaren alde onak
eta txarrak. Nola ezagutu ta aztertu.

4. Gaurko bizimoduak elkartzera
beartzan gaitu. Elkarte bideak: lan-
gilleentzat, nagusientzat, nekazarien-
tzat, Errientzat, Agintariak.

Izlarri: Eguren'tan Jose Maria.

GARIKOITZKO MIKEL
DEUNA

Gure erriko Betarramistak ere be-
ren zuzendariaren eguna ospatu du-
te joan dan astean. Orretarako jai
aldiak eratu zituzten: Ostiralean es-
kolako umeekin ekursio bat egin
zuten. Lau autobus joan ziran Fran-
tzira zuzendariaren jai-etxea erri
eta ingurutako erriak ikustera.
Etziran asarre gure mitikoak egun
orretan! Gero larunbatean euren jo-
las ta kirol txapelketak izan zituz-
ten ta azkenik igandean meza nagu-
sia eta ondoren umeen euskal giro-
ko jai-aldi batekin bukaera eman
zioten.

EUSKAL-ZALEAK

ZUMARRAGA

IZPAR SORTA

Eguraldi ederra, eta biotz alaita-
sun aundi batek inguraturik, ospatu
dira gure errian iru egun goragarri.

LOREILLA'K 13

Erroma'ko gure Gogaita Paulo VI,
Batikano kabi-ederretik irten du,
ega egiñaz, Fatima'ko Amaren naga-
lera, Egaldi au egin aurretik Oitoiz
beroak eskatu ditu Eleiz guztiari.

Gure errian benetan artua izan da
eskari au.

Gaur goizean goiz, gizaoste polita
erten da gure Txadon nagusitik, An-
tziña'ko ama'ren onetara, agurtza
deuna abestuz, gure inguruan na-
baitzen degu garbai kutsua biotze-
tan.

JAUNARTZEA

Oitura danez eta gure elizgizonak
onela erabakita Lorellaren 7, ta 14,
ospatu da gure errian aurtxoan le-
nengo jaunartze nagusia, Artzai on
bezela gure Bikario Jauna eta beste
apaiz argien babesean. Elizkizun
onen unerik biotz ikugarriena izan
da jaunartzeko garaia. Ikusteko gau-
za izan da, 140 aur, guztiak berdin
jantzita, beren aurpegietan beren
barruko garbitasuna eta alaitasuna
agertuaz.

1.896

1.967

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearreran gure
«PRESTAMEN SERBITZARITZA» (Servicio de Prestamos)
balia zaitez.

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberria —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakimbidean jarri zaitez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

Guraso bat baño geiago ikusi di-
tugu une ontan begiak negar mal-
koz bustita pozaren-pozez. Era be-
rean urreratu dira Mai Santura Au-
rren guraso ta senideak, burua ma-
kur, biotza goimaitasun karobi bizi
bat egiñik, ezpañetan abesti goxo
jarrio.

Gure inguruan ikusten ditugun
gertakariak ausnartzen gaudela, odoi
beiz batek goibeldu du gure biotze-
ko zeru sapaia, ikustean gure artean
irañdua ta oñperatua izango dala
mingain zikiñarekin, une ontan gure
biotzeta artu degun Jaunaundia.

ERREKARTE

BIZKAIA

MARKINA

EDERKI DA

Bene benetako asmo sendo bat
dabe gaiñeko igande baten gure
lagun eta mendizale purrukatuak
diran Gontzola'tar Peli eta An-
txia'tar Kauldi'k egun baten egi-
tko. Bost aupada edo etapa men-
diz mendi eta olan dira: Markina.
Deun Eupemia, Deun Eupemia.
Oiz, O'z-Trabakua-Urko Kalamua,
Kalamua-Akarregi.

Uste dot illunabarrean arkaku-
txuak lan egingo duela, asko igarri
gabe, Oñeitako bata, jakitun zau-
de nor dan, geure. Antxia zarra,
irurogei ta amazpi urte lepuan
dituala, or doa bost mendi gallur
egun baten egitera; oneri esan
Leike Bartali be.

JAIOTZAK

Ara emon Eleiz ontan ugatzan
diran umetxo bai-iru mutiko: An-
sola'tar Joseba Andoni eta Kare-
ga'tar Tere'ren mutikoaren ezarri
dautzoen izena «Aitor»; Juaristi-
tar Gotzon eta Larrinaga'tar Edur-
ne'rena onela «Patxi»; Aginaga'tar
Xabier eta Ansola Ansola'tar Be-
goñe'rena, Jose Xabier, Guziori
zorianak.

JAI EDERRA

«Zerutxu» kultura alkarteak era-
tuta igaro dan bederatzigarrenean
ospatu zan txoko ontako Zine La-
boralean Euskal Jai benetako,
sutsua ta gartsua. Jaialdia autse
zan: abesti-olerki-txistu ta gita-
rra. Lenbizi asiera eman eutsen
deun Ander Etxebarriko Abesba-
tzak, onegaz osatzen zan aldra
ura; zortzi mutil gate ta amalau
neskatilla eta euren buru, bertoko
txadon nagusiko jaupari kementsu
ta langille aundia dan Jon Artzain
jaun orrek.

Ondoren zortzi neskato-mutiko
txiki, sei urtetik berakuak «Zeru-
txo» euskal ikastola'ko ikastiak
beren irakasle trebe dan Aginaga-
tar Miren buru zutela. Ze poliki
lan egin zuten, lan gogorra bene-
tan izango zuten euron saio aldie-
tan Aginaga ta Arrate irakasleak,
ume oiek, ain ederkid gertaten.
Zorianak. Irugarrenez agertu ya-
kun Aginaga'tar Jon Mirena, Le-
kaidegala, bere txistu ta tanbo-
lin eta ao-soñu edo moxu-kitarra
juaz; bai ederki jo be; geure biotz-
ak piztutzen zituan gar eta su
Jarraitu aurrera Jon. Laugarrenez
aurreratu yakun Lekuona'tar Yu-
len apaiz agurgarria, abeslari, be-
re lankai kitarra juaz; bai jo eta
abestu, inork ez bezela; ori Le-
kuona jo ta kea.

Gosgarrenez, Lertxundi'tar Be-
dita, au be, lankai kitarra, bere
besoetan txingiliska zuala agertu
yakun; ori dek arin ta osasuna,
bai zintzur ederra be; ekin aurre-
rantza Bedita, badegu zeri elduta.

(9'garren orrialdean jarraitzen du)

EUSKAL ERRIETATIK

Seigarrenez, Oiarzun'go Lete'tar Xabier eta Lourdes neskatilla eus-kotar jator antza dutena, bai go-xo ta xamur abestu be, biok; Lete gazte onek, bere kitarrari itz era-giten eutza eta, zer gauza ede-rra euren abesti sakonak agirlaz.

Eta azkenez berriz ere deun An-der Etxebarri-ko abesbatza al-driak, irten zaigun laguntzen eu-tzala bi txistulari kementsu diran Aretxabaleta eta Ibarzabal gaz-teak.

Esku barruak apurtu arte txa-lotu ziran eta bai bero-bero txa-lotu be areto artan arkitzen zan ostetza euskaltzale zinduk. Lana guztioek egin bear dogu atzera be-gira jarri gabe. Danori zorionak.

Neure agurrik beroena "Zeru-txu" Kultura Alkarteari au era-tzeko lan lo egin gabe jardun da-belako.

Eta azkenez aztu barik, Labo-ral'eko Ikastolako Irakasle trebea degun Zorrozuat'ar Jon berorrek jai oni egin eutzan aurkezkuntza orregatik. Ederki.

URKO

GALDAKANO

NEURE LANTEGITIK

—Aldi gitxian, gauza on asko egin dabe azken aldiko udak-gizo-nak, erriko garbitasunatzaz, baña, orain be ba'dabe beste zer egin... edo eraginazoteko biarkuna dabe-nari.

Bai al'dagie gure erriko agintariak orain urte batzuk Lasuen etxegintza-lliak Urreta-bekua'n egon eban etxe bizitza askoko etxian, alderdi bate-tik urtetan daben loikeriak dirala-ta, berrogei bat neurkin edo me-troan zelan doian bide-aska edo kantarilla odi edo tubo nagusira sartu arte? Bai-ta ikusi ete dabe «Josefina Arroyo» edo Paopa etxe mordozkan, luzero irolatako ta bes-te ur zikiñak jatsiten diran odi edo tuboren bat isten da egin-da dagola, bertan bizi, edo alderdi aietatik igar-o biar daben guztijan nazkagarri dana? Ori aldi ontan, zer izango da ulardeko beruak asiten diranian, zi-kainkeri guztijoren ats txar oiekaz?, ez al'da gaxo zatarren bat gure erri-jan sartuko?

Uste dot, ia ziur nago, erri'ko En-doriak eztabela jakingo alderdi oie-tako zikinkerri orren barri, bestela oraingo biartuko ebela biarkuna daukena jazokun orrek tolostuten,

biarrekuak diralako, errian onerako dalako.

—Orain egun batzuk, Lara-Onai-dia'tar Mikel da, Fernandez'dar Ka-xilde senar-emazte gaztiak izan da-be ezgon barri-tako lenengo arnari edo frutua, oien sendi-baratzeko le-nengo loria; au da, seme eder bat! Gorka euskel-izen politaz ugatzau dabena. Gure zorionik beruenak, ZERUKO ARGIA'ren bitartez Mi-kel adiskideal

—Orrilla onen 13'gn. euki eban urteroko batzarra «Galdakano» osti-koketa bazkunak. Eta, beste gora-bera askoren artian, batzordiaran al-daketa eukin eben, zati bat bein-tzat, da auen artian lendakaria, orain artian urte bian, izan dan La-rrea'tar Joseba euzkeltzale bizkorak itxi dabelako egin biar ori. Beren orde, beste galdakanotar jator bat jarri da, San Salbador'tar Joseba-Erramun.

Ondo beteko al'dau artu dauen biarku ori.

—Orrilla'n 15'gn. il zan irurogei ta amazortzi urtedun dala, Gurtubai'tar Miren, Ogaran'dar Maren'en alarguna; auzokide ona ta andera argia benetan bera. Jaun-Goikua'k bere aldamenian betiko eukiko al' dau.

BASA-JAUN

ZORNOTZA-AMOREBIETA

Gure lidro deuna, nekazarien zai-tzalle oneri barriztu egin diote txa-dontxu (ermita), guztiz ikusgarria gelditu da gaurko eran dotoretuta, lengo orma zarrak argiraturik, argi egiteko argizariz dindilizka, pifiu barik egur zarrak, aritz pagozko ate eta leio, koru eta abar.

Onegaz bat egiteko bere itxuran ospatu da igande ontan jai eder au, bertako semeak euzkaltarrez jan-tziat, jai oneri bear dan omenaldia emoten.

Jaupa (mezea) ondo ederki zuzen-duta egon da, euskal biotz apur bat daukenari malkoak urtetzeko zorian, guztioek mezia abestuaz eta gure D. Albertok itzaldi argi, mamintsu ta samintasuna emon digu.

¡Eleiz danak ez al dira bardiñak euskal erri onetan, bakoitza bere iz-kuntza eta oiturak zabaltzeko, Aita-doneak diñon lez?

Eleizkizuna amaitu ondoren ber-tsolariak, triki-tixak eta tristuak goi-zalde ederra emon digu. Garaitondo ballada enetan.

ZUMAI

Sagar eta udare onak ate-ratzeko bear dan arreta

Sagar eta udaren zugaizetaz nai ditugu oar batzuek ementxe egin, labur-labur ba da ere, leku edo to-kiz nola gabilzen ez dakigulakoz «ZERUKO ARGIA» ontan.

Gure zabarkeriz, garbitu gabe dauzkagun sagar ta udare landareak, gaitz eta ez bear aunitz izaten di-tuzte; baiña gure artean kalterik geiena egiten duenak aipatuko di-tugu.

ARRA.—Mitxeleta beltz-arre ba-ten arraultza da. Illunabarrean, 80 arraultze-taraño egiten ditu; eta ba-nan-bana pipittetan, ala-zitan edo in-guruko ostoetan jartzen ditu. Giro beroak laguntzen ba dio, bi edo iru umaldi ba ditu.

IGALI-ZUGAITZEN ZORRIA. — Xo-morro ok ostoan atzeko aldean gel-ditzen dira, eta muskill berrian izer-dia txuruputzen due. Orri ok kirl-

bildu egiten dira eta muskillak igar-tu. Aleak tioso kaxkarak gelditzen dira.

SAGAR LOREAN XOMORROA. — Auts-margo edo kolorea du, moko-luxe-luxe batekin. Arraultza lore kos-kolaren barrenean jartzen du, baita lorea lertzean ere ta lore asko gal-tzen du.

ERDOIA.—Gaitz onek, osto, mus-kil gazte ta aleak jotzen ditu. Gaitz au, udaretan zize antzeko batek sor-tu arazten du, eta sagarretan ere orriak muskillak eta ale gazteak jo-tzen ditu.

Orrian azpi-aldean, olfo koloreko erru zabal batzuk aterazten daizkio, muskill txikietan berriz, larrutu ba-tzuek, eta aleari ttanto eta erru bex-kaka batzuek; erru oiek zartatzean, aleak pitzatu egiten dira itxura txa-rra emanaz.

TXANGURRU.—Buztin lur, busti ta otzetan sortu ta ugaritzen da erra-xena. Zugaitzen gerri ta adarrak kol-patzen diran unetan agertzen da. Gaitz au udaretan baño sagarretan ezagunagoa da.

GAITZ OK NOLA GALERAZI. — Udaberri ta udarako ari gera adie-razten, ba neguan bai dute beste egin bear egokia et au aurreragoko uzten degu.

Alean arra galtzeko, D.D.T. «Lin-dane» edo «Malathion» olako zer baitekin, auts loturatan (Paquetes) esaten dan bezala, intzik gabeko egunetan egin bear da, lenbiziko auts botatzea, lore zabalduan orriak erortzeko zorian jartzen diranean. Bigarren auts zabaltzea, iru aste ge-rogo; eta irugarrena, lau bat aстера.

Lore moxorroa gaitze ontan, lore niniak lertzen asi baño len, beste autstu bat eman bear zaio, len aipa-tutako auts oritako batekin.

Zorria galtzeko, agertzen dan be-

zin laxter, esandako auts oritako ba-tekin bota, edo Nikotina duen beste batzuetatik, obe. Autsketa au, az-pitik gora egin bear da, batezere orrietan, xomorro iltzale ori osto pi-tik gora egin bear da, batezere orrietan, xomorro iltzale ori osto xi-murretan ongi sartu dedin.

Erdoia garbitzeko, Bordeles saldaa da ona. 100 l. udari naasi Kg. bat auts. Ez du karerik bear, ba berak darama, ala gertuta dago autsa, lo-turan. Loren orri tartekak ongi busti bear dira. Giro euritsuan, maiz bo-ta bear da salda ontatik. Auts lotu-rak berak erakusten du nola ta noiz erabilili bear dan.

Txangurrua danean, zauria arras-katzen da matarraski batekin, zura edo egurra gaitz gabea arkitu artio, erretzen dala gero «Permanganato potasiko» izena dunakin, euneko bat (1 %) dunakin; ala eskatu eroste-koan; eta andik bi egunera, txerto ore'kin zauriak estali.

Gaurko lantxo au, ez giñuke oso-tua utziko, ez esatekin, pozoi-auts ta salda okin nola ibilli bear dan.

Auts ta salda ok, pozoia due nos-ki, ta bear da ardura aundia, geiena izan, berakin ibiltzeko.

Eskuzorro batzeuk jantzi ta obe aal danean, eta bestela esnekin on-gi igurtzi, baita aurpegi ta agiri di-ran besoak. Ezer ez jan, edan, ta erre, lan ortan ari dan bitarte. Beti aizean alde ibilli, beñere ez aizea beregana datorrela.

Salda ta autsak zabaltzeko erabil-tzen diran tresnak, ongi itxi ta asi bear da ustutzen, eta lana amaitute-koan ongi garbitu, iriki baño len. Ez aize eman aokordeari (boquilla) au-akin; eskua ez beñere sartu ontzian ongi garbitua ez dagon bitarte on-tzia. Ap, lana uztean bear da garbi-tu uda ugarikin bein da berriz bete ta ustuz, ba bestenaz ontziak gal-du egiten dira denbora baño len, eta gañera arrisku aundia du zinkinta-sun orrek edozein aurrak edo beste nor baitek ukitu ezkeru.

Naasketak egiteko ontzi berexiak bear dira beti; eta zurezko eskoga-txo edo pala bat ibilli.

Lana amaitzen danean, garbitu on-gi esku, beso ta aurpegia, sabe ta uda ugarikin, ta ala ez da ezer ger-tatuko zure soñean. Obea izaten da busti aldi bat ona, soin guztian eta soñeko aldatu bere ala. Soñeko berexiak ontarako edukitzea da obe-na.

Autsak eta oreak altxatuko dira, beren ontzietan, eta aurrak ala bes-teak, zer dan eztakienak ukitu ez ditzaten tokian. Ontzi edo loturak ustutzen diranean, erre ditezkenak ba dira, erre, ta bestenaz lurpera-tu zulo aundi batean ongi estaliat.

Azkeneko oarra. Zenbait sumatu-ko ba luke pozoiz okin dabillenak, (emen esana ongi betetzen dunari etzaio ezer gaxtorik gertatuko) be-reala diela gai otaz jakin dezakena-gana edo sendagilleangana.

JOSEBA IMANOL

CAJA LABORAL POPULAR

(LAN KUTXA ERRIKOIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Ourrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean

— diruketa-saillean

— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AURRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU.

Laguntza ezin obeak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu.

Gure landolak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi	Oñati	Bergara	Bilbo
Aretxabaleta	Ormaiztegi	Altsasua	Legazpia
Elorrio	Beasain	Eibar	Irun
Barakaldo	Gernika	Tolosa	Durango
Ondarroa	Zumarraga	Pasai San Pedro	Amorebieta
Andoain	Elgoibar	Errenderi	Azpeitia
Plazentzi -Soraluce-	Markiña	Gasteiz	Ernani

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserritarrek bear ditutzen MAKINAK:

BIRRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKAEuropa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientzat

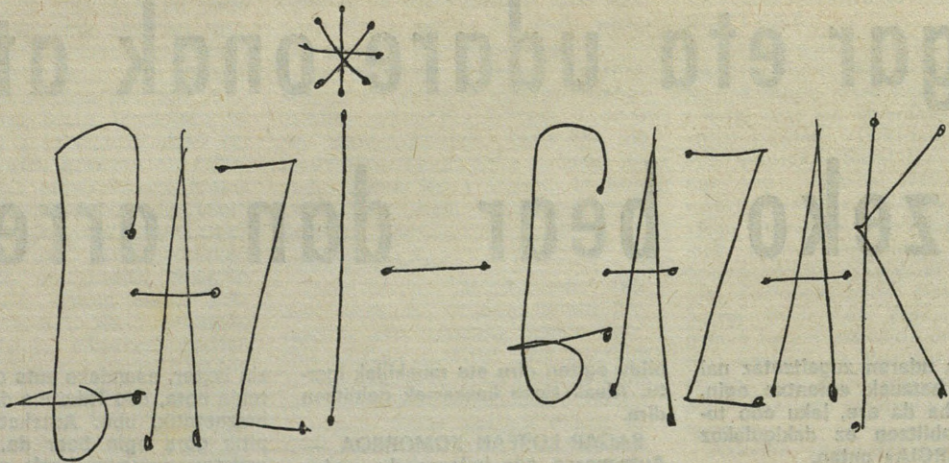
ADI TA OROI EZAZU

F U N C O R

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

Bizi nazan etxetik urbil, kalean bertan, antxiñatiko argazkigile edo fotografo dan adiskide begi-koa dot.

Orain berrogetazak urteak, iru ankako tresna zarra zapi baltza-kin estalduten ebaneko adiski-dea. Eta tresna zarra ez ezik, bera be zapi baltzarekin estaldu-ten zan, kokomarro bat lez, es-kuian puxika andi bat eroalarik. Gaur, toki ta trezna bikañak dau-koz, ta eztau kokomarro yantzi bearrik izaten bere lanerako.

Lengo egunez egin neutson bi- sitan, antxiñako argazki zarrak neuri erakusten yardun zan, esa- naz:

—Talde au, Salantonioetan Ur- kiola'n atara nayoan. Beste au, Pasko erdikoz, Santa Lusía'ko erromerian. Au, urlia zana dok; eta au, berendia zana; ez al eba- zan ezagutzen?

Dan-danak, bibotia eroela oar- tu neban eta galdetu:

—Baña... dan-danak yaroek emen bibotia ¿ez al egoan ba- tonbat ain barik?

—Bail Baña orduko tramanku- lu areik, dan-danei, berez ezar- ten jotzen bibotia —erantzun eustan—.

—Andrazkoeri be bai?

—Baita!

—Ta... andrazkoeri bibote ta guzti emoten al zeuntsezan ar- gazkiak?

—Eez! entregau baño lenago auzoko bizargilleari eruaten geuntsoezan mostu egioen. Gaur etxoagu bizargillearen bearrik. Gaurko tresna oneik irudia dan lez ataratzen yoe. Polita, polit; itxusia, itxusi. Baña oneik txu- kuntzeko gaiak bai yaukaguz ta dan-danak urteten dozak guapa. Arpegi lazduna, leun-leun; zurbila, masail-gorri.

Ta ain zuzen be, itxusi ta mo- tsak dozak gure bezerorik one- nak. Oneik euren irudia eder ikustean, eskupekoa ziur izaten dok.

Eta iñostana egiztatzeko (es- kupeko barik e?) argazki bat atara eustan neuri: Neure txi- murrak kenduta; ule-zurixa bal- taituta; masallak gorrituta. ¡Ro- dolfo Valentino baño dotoriago!

Or zearko egunkari ta aldizka- rietan senargai billa etorten di- ran anuntzioetako neskatilla ba- ti, argazki ori bialduko baneutso, ziurki baietza emongo leuskit.

Beraz, kontuz, batez be neska- tillok, argazkiren baten ostopo egin eztagizuen. Ezagutzak egin barik, ez emon iñori baietzik, ge- ro damu izan eztagizun.

On Kerolimo'k etxe barria egi- teko lur-zatia erosi eban. Muna andia egoan bertan, ta, a bar-

dindu egin bear zan oñarri-bideak egiteko. Bere kontura egin nai eban lan ori, ta trezna-erosketak egiteko asmoz deitu eutson Txanton etxegiñari, eretxi eske, esanaz:

—Txanton; ¿zenbat atxur da zenbat otzara bearko dodaz mu- na orren lurak aldatzeko?

—Atxurak txikiak badira, as- ko. Oztarea andia bada, batekin naikoa izango dozu —erantzun eutson Txanton'ek—.

Au, Pancho Villa, Mexico'n bu- ruzagi zanezko dozu.

Onek, ots-egin eutson egun batez Estadu bateko yaurlariari, gobernadoriari, esanaz:

—Aizu manito; or dotzu nere semea, zeure sekretariotzat ya- rri dagizun; beraz badakizu zer egin bear dozun: Ondo artu ta aloger ohea emon, ordaindu.

Andik egun batzuetara deitu dautso Pancho'ri Gobernadoreak esanaz:

—Buruzagi yauna; zure se- meak eztaust balio sekretario- tzarako. Ezpaidaki ez idazten ez irakurten.

—¡Orrek erremedio erreza dauko! —erantzun eutsan Pan- chito'k—: Zeu yarri zaite sekre- tario, ta, nere semea yarri daite- la Gobernadore.

ABELETXE

OTO TA POTOTO

ELBIAK KAPEAN

—"Kapetxo bat artuko al degu?".

—"Bueno, ondo zegok..."

—"La pixka bat esnatzen geran, sargori zegok eta..."

—"Nora juango gera?"

—"Café Oriental'era juangogaituk".

Oto, Pototo ta Don Premiñ albeiteroa alkarrekin zebiltzen Donostia'n. "Café Oriental"leko atarian zeuden kapea artzen.

Eguna beroa ere bai ta elbi asko zebillen mai inguruan zurrinbilloan. Motelduta zeuden elbiok eta kapetara erori zitzairen banaka batzuek.

Don Premiñ'ek, txalo jota, oska dio:

—"Aizu, morroi, ekatzu beste kape bat".

Pototo'k, berriz, kutxarillakin elbia aterata:

—"Ez nijoa beste kape bat ordaintzera, elbi bategaitik beitzat". Esan bezela artu zuan bere kape ori.

Oto'k katillua kertenetik artuta onela dio:

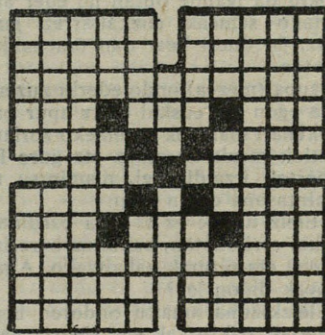
—"Elbitxoa, anak bildu, barrura zoan da".

Ta danga barrural

ANES LAZKAU'ko

Itz gurutzetuak

LE.

ZEARRETARA:

1) Aginte, almen. — (aa) Mugatu, berezi. — 2) Tenkada, tiraldi. Zirika- da, tentaketa. — 3) Uztargiña, buz- tarri-egillea. — 4) Rdur'izai ertzean Lande'tako uria. Azpi, funts. Eguzki, egunargi. — 5) Gori, suzko. Ekatzul — 6) Alde!-Mende, garai. — 7) Eus- ko aldizkaria. Aginka. — 8) Zurage, ol. Itxaroten. Katalunia'ko ibala. — 9) Nabarmenkeri, okerkeri. — 10) (aa) Azal mee, mitz. Aurtxoak ga- rraxika. — 11) (aa) Eramanbear, min. Neke, auidra.

GOITIK BERA

1) Bartzelona'ko Sendi Donearen eliz-egille ospetsua. Nik ezik... orrek ere. — 2) Sotil, biozbera. Jaures- pen, gurpen. — 3) Basakaran, elorri- sagar. — 4) (aa) Okitu, asebeta. Jabetza atzizkia. Egille. — 5) Uga- ri, oparo. Sotil, azeri. — 6) Egille (aa) Sorta, besatada. — 7) Urtzain, doministikun. (aa) Milla. — 8) Txi- kitzeko atzizkia. Burutik egiña. Bi- rritan esanik, zuzenki. — 9) Illea ebakitze tokia. — 10) (aa) Ordots, apota. Erak, antzak. — 11) Itsusi, zatar. Zuzen, aribidera.

LAUKOKER

LE.

ZEARRETARA:

1) Utsa. — 2) Itzal, geriza. — 3) Bai, galbai. — 4) Lastargi, zuzi. — 5) Ur-min, tropezia. — 6) Aate, piro. — 7) Jum!!

GOITIK BERA:

1) Bat. — 2) Etxe-leku, orube. — 3) Txori-gari, gain-gari. — 4) Atse- kabetu, mindu. — 5) Itxasbera, itxasaldi. — 6) Eguzki. — 7) Bat.

E	RROX	KO	AK	E
SAN	TI	TE	KO	RRAK
A	DD	GI	LO	
TSO	JA	MIN	DI	TA
ZERN	RA	LO	KO	DA

Zaldi jauzka

Lenengo laukitxotik asi, ta ajedre- zeko zaldi jauzkak egiñik, esakuna osatu.

AGERPENAK

ITZ GURUTZATUARENA:

Ero. Ker. — 9) Illemoztegi. — 10) steka. Kerak. — 11) Ezain. Arira. Ren. Bin. — 5) Naro. Zamo. — 6) Gin. lab. — 7) Uzin. iena. — 8) Til. (1) Gaudil. Ezze. — 2) Otzan. Gurtz. — 3) Matxakarana. — 4) esa. GOITIK BERA: Zai. Ter. — 9) Eragabekerri. — 10) zñim. Negar. — 11) ezañ. Arika. Eki. — 5) Inar. Eman. — 6) Ken. Aro. — 7) Egan. Ozka. — 8) Zur. (1) Gomen. utise. — 2) Atasa. Ziltz. — 3) Uztargiñia. — 4) Dax. Oin. ZEARRETARA:

LAUKOKERENA:

Eki. — 7) I. (1) I. — 2) Oru. — 3) Alaga. — 4) Ohazetu. — 5) Upera. — 6) (1) O. — 2) Añu. — 3) Olabe. — 4) Irizeki. — 5) Ugeri. — 6) Ata. — ZEARRETARA:

ZALDI JAUZKARENA:

Edozerk min dagitelakoko, jasanakorrek dira arroxko la lotsatiak.

JUAN SAN MARTIN-EKIN,...

(3'garren orrialdetik)

orrenbeste denboz «ZERUKO AR- GIAK» eskuarteian ibilli duena. Iz- kuntzarena da, euskerarena konkde- tuki gurean. Askok artu duzute es- ku. Eta nire ustez esan dira gauz sakon asko beste arinkeri geiagoen tartean. Artikulu guziak irakurri ni- tuen, eta egon nintzen luma artu ala ez, bañan ez nintzen ausartzen gai- aren zailagatik. Aurrez esanen di- zut ez nagoela iñorekin erabat ados, naiz eta norbaitek, azkenean, prole- ma pertsonarengana bildu badu ere,

Zuk zeniona, Yon, nik onartzen dut erabat gezurrik esaten ez duzu- lako ta aportazio baliosak diralak. Bañan zer den izkuntza ta zer bere betekizuna gizonagan, gizarteagan... au ez deritzait egun batean eta ar- tikulu bitan egin liteken gaia denik. Utz ditzagun konbenientziak eta deskonbenientziak, utz ere gere sen- timendu justifikatuak, utz baita ere gere eskubide naturalak, erantzi de- zagun gizona prejuizio edota aurre- iritzizko erropa guzietatik ta de fac- to izkuntza gizonaren izatezko es- presio-bide bezela artu ondoren, or- duan galde genezake lenengo itu- rrian: nolakoak dira izkuntzaren eta

gizonaren alkarren arteko artu-ema- nak?

Ementxe errotzen da niretzat gu- re prolema. Erantzun-bideak askota- riko izan bide ditezke, ots, soziolo- goak, sikologoak, izkuntzalariak, metafisikuek... ba-lukete parte. Au da(pertsonarekin zerikusia duten guziak dute itza. Bañan nork azken funtsean? Eztakit; aburuak aburu, behar bada metafisikak. Bañan men- di ortara eldu aurretik, lenago eki- poko lan zientifikua osatu beharko litzake, eta denen bilduma edo sin- tesisia jaso-geroz eman ahal izango litzake (nire irudiz metafisika alo- rrean) galdera orren erantzuna. Ba- ñan hunek ez du esan nahi galdera guziek erantzuna dutenik, gizonok neurtuak bai-gera. Nik gaurkoz auzi au saiaketa bezela ikusten dut, (approches du langage). Zaila da benetan prolema, arras zaila, zaila den bezela lurraren bestakaldetik gizonak bizi direnentz jakitea. Orre- gatik nion lenago, galdera guziek ez dakartela atzetik bere erantzuna, derrigorrezko bailitzan.

Bitartean, lanera danok.

PAULO IZTUETA

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

HERNANI, 4

URTIETAN LAN OIETAN OITUA BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700

DONOSTIA

OIAL BIKAIN BERRI ERAKUSTEGIA

ALDAMAR

Zuzenbidea: Aldamar, 2 (Reina Regente ertzean) Urrutizkifia 1-54-65

DONOSTIA

Euskal abesti sariketari buruz

Benito Lertxundi, Sariketarako ensayo baten. Eskumaldean, Lurdes Iriondo.

ENKUESTA GAZTEEN ARTEAN

Ba dira bi illabete Euskal Abestiaren III Sariketa amaitu zala, ta aprillaren 28 ta 29'an, enkuesta bi egin genduzan berari buruz, lenengoa TXINPARTAK euskal antzerki taldean eta bigarrena BATZALDI euskal folkllore taldean, biak Bilbo'n.

Gure asmoa zan, enkuesta bi oneik egitean, jakin, illabete bi pasata gero, zer egin dauan Sariketa onek gure gaztedian.

Bietan bardin, lenengo itzaldi bat eskeñi genduan, Sariketari buruz, gero abestiak diskoan imini, jarraian enkuestako galderak eta azkenean kolokio bat guztien artean.

Danetara, 61 gazte ziran, eta euren edadearen promedia 18/22 urte, neskak eta mutillak. Ara euren erantzunak.

Ona ete da Euskal Abestiaren Sariketarako egitea? ...	BAI: 61 EZ: 0
Badakizu joan dan Sariketarako abestiren bat, abestuten? ...	BAI: 0 EZ: 61
Badakizu joan dan Sariketarako abestiren bat, tarareetan? ...	BAI: 17 EZ: 44

Gero galdetu geuntsien ia zeintzuk abesti zenkien

tarareetan, eta 15'ek "Ames", amairuk "Txoria", amairuk "Elgorria", zazpik "Garbiñe" ta "Bilbo'ko", ta iruk "Lekeitio".

Beste galdera bat izan zan zein abesti atsegin yaken geyen, eta 23 gazteei "Ames" gustetan yake geyen, 12'ri "Elgorria", ta atzean beste 4 kantak.

Diskoari buruz galdetu geuntsien ia zein alde atsegin yaken geyen, mobimentuko abestiak daukozan alde, edo bestea, ta emen bardin egozan iritziak: 26 eta 26.

Galdera bat egin zan datorren urteko Sariketari begira.

¿Zelakoa gura dozue izatea IV Sariketa? Erantzunak:

Orfeoientzat ...	8
Abeslari ta orkestra ...	43
Otxoteentzat ...	4

Nik uste izan dot interesatea dala zuei dato oneik eskeintzea, aztertu dagizuezan. Eta zuek, talderen batean bazagoze, ta olako enkuestaren bat egiten badozue, bialdu mesedez datoak Sariketa onein antolatzaileai. Interesatea da jakitea Sariketa onei buruz zer pentsetan dauan jendeak.

Eta orain, lan au amaitzeko, ara emen sarituak izan ziran sei abestien itzak.

XABIER GEREÑO

UDARA TA GU GAZTEAK

Udara degu urtearen buruan izaten degun garairik alaiena. Udara garaian izaten ditugu egunik luzeenak, emen egiten ditu geienean denborarik onenak, eta aldi berean guk ere orain izaten ditugu erririk geienetako festak, mendi erromeri asko, fabrikatako opor-aldi edo bakazioak (baserri-tarrak izaten ez ba ditugu ere) eta orregatik orain da jenderik geiena erten eta batera eta bestera ibiltzen dan garaia. Gauza onetaz zer esana pranko baldin ba degu ere, gaur, batik bat, gazte geranok, emen puntu btzuek ikutu nai ditugu, ta auen artean dibersio gaiak.

Udara garaian egiten ditugun ibillaldi edo dibersio aukerak dituzten berezitasunagatik, gauza on asko eskeintzen dizkigute, baldin aprobetxatzen jakiten badeugu. Gazteen bizitzan jolastea ta dibertitzea gauza bearrezkoa da. Gazteak lagun artean bizitzen jakin bear du, lanean nekatu ondoren gorputza berriro indar-berritzeko; baita ere lasaitasun bat artzean besteekin artu eman bat izaten, lanak eta ikasteak uzten digun gusto txarra kentzen... Eta au askotan dibersioaren bitartez egiten degu. Dibersioak gure kualidade edo almen batzuen desarrollorako balio digu, neurritz eta ondo zuzentzen baldin ba-degu.

Gaur egunean, egia da, gure errietako dibersio ta jolas kontu geienak masigikatuak daudela; geienean zarragoak eta aundiagoak uentsatzen duten erara zuzenduak; adibidez orrela ikusten ditugu erri askotako festak, gazteekin kontatu gabe jarriak, auen iritzirik jakin gabe egina, iniziatiba ta aukerak egin dezaketinari begiratu gabe jarriak.

Baiñan alai da guziz ere, ezin ukatu gauz asko egiteko bideak ematen dizkigutela dibersioak eta udara garai onek; eta egin ere egiten ditugu, baiñan nola?

Baserri aldera begiratzen baldin ba degu, geienean lanperatuak arkitzen gera. Emen beti bezela, udara garaian izaten ditugu lanik astunenak eta presakoenak; eta dibertitzera, erromerielan, udara garaian izaten ditugu lanik astunenak eta presakoenak; eta dibertitzera, erromerietara, ertetzen baldin ba degu ere oso neurtuak izaten dira erten aldiak. Opor-aldi edo bakaziorik nola ezin dezakegun artu, besterik gabe gelditzen gera.

Kalean asti geiago izaten da, fabrikako orduak egin ezkerro gaztea libre dago, ta arratsalde edo illuntzetan badu zerbait egiteko denbora. Opor-aldi edo bakaziotan ere gazteak era geiago dute beren planak egiteko.

Naiz baserrian ta naiz kalean izan ordea, gaur gaztediak dituan denbora librean aprobetxatzeko ezer gutxi egiten duala derizkiogu. Udaran ditugun jai auetan gazteen artean gauz ederrak egin ditzazkegu ta aldi berean ederki dibertitu ere bai.

Adibidez: gazteak mendira erten, ta abeslari ta kontu-kontari jai egun

bat pasatzeak badu bere garrantzia, ta berdin esango genduke gure erromeri ta festak dirala ta ango ta emengo gazteekin ditugun artu emanak ere.

Ta, oraindik, guk bereziago prestatutako ibillaldi edo eskursio batzuk egingo bagenituzke beste erri-alde batzuk ikusiaz, dibersio bideak sakonagoak izango lirake, beti ibiltzen geran tokietan, edo ezagutzen ditugun alderdietan egonda baiño.

Esan degun eskursio modu au era askotakoa izan liteke: beste erri-alde batzuetako uri ta mendiak ikusiaz, bisitatzen ditugun erri oiek zer bizi izateko era daukaten ikusiaz, zer izkuntza duten eta nola landua daukaten, zer ekonomi edo politika giro daukaten, beren erria nola maitatzen duten, erri orrek duan kondaira edo istoria nokakoa dan, erriaren erlijioasuna, erriaren abesti ta musika doñuak nolakoak diran, erri orrek zer kultura mailla dauan, kultura izateko zer bitarteko dituan, erri ortan izan diran gizonik ospetsuenak nortzuk izan diran jakina, dibertitu ginezke ederki.

Esan ditugun gauza auetaz, eta erri baten izakeran laister konturatzen geran gauzak ditugu gure erritik kanpora ertetzen geranean, geienean komentarioren bat egiten degu ikusten ditugun gora-beratzaz. Gure kuriosodadeak eginazten dizkigun gauzak dira oiek eta egin bear ditugunak gairera, ta ordutik asten gera guk kanpoan ikusi degunarekin gure errian ditugun jokaerak neurtzen, eta era berean orrela goaz gazteok erritar bezela aberasten.

Gazteak alkarrekin jokatzek ere asko lantzen gaitu; batasunaren sentidua geitzen degu, alkarrekiko konprensioa, besteetatik lan egiten ezitzen gaitu, geon kontura gauzak egiten, izaten ditugun ez-bear eta pozaldietan bata besteri laguntzen. Eta neska ta mutill baldin da gera alkarren sikologia ezagutzeko bide bat degu dibersioa, ta alkarren artean sinzeridade ta zabaltasun geiago iristeko ere bai.

Au esatean ez diegu gazteak bakarrik esan nai, ez; gazteak eta aundia-goak danok gera udararen zai egoten geranak au dibertituaz pasatzeko gogoakin ta alaitasuna gustatzen zaigunak. Orregatik gure dibersio ta ibillaldi aukerak, edozein gerala ere gure serbizioa jartzen alegindu bear degu, guri on egingo diguten erara, ta ez askotan gertatzen dana: gauzak gizonarentzat jarri bearrean, gizona gauzaren serbitzari.

Gaur oraindik, batetik bestera asko ibilli arren, asko gaude dibertitzen ez dakigunak eta dibersioak zer ongari izan lezazkean konturatu ez geranak.

Gazte bezela ez dezagun pasa udara garai au, ta jakin dezagun dibersio ta jolasen bidez gorputzez indar berri ta buruz argitzeko bideak artzen.

R. GARATE'k

III Sariketako itzak

ELGORRIA IZANGO DA?

Erri ondokoan soñua entzuten zan...

Ni dantzatzean erri ondokoan ikusi nun neska matrail gorriakin. Zer ote du, ba? —galdetu nun— zer ote du, ba? Mingorria?

Neskak begiratzean larritu nintzan ta agiri zan ez zala mingorria. Ai, gaxoa, bera zegon maitatzen; ez negin negar edo par egin.

Soñua jotzean dantzan jarri nintzan, neskak ikusi zun nere muxu gorria. laztandu nindun begiak itxita. zerura jun giñan gorriarekin.

Erri ondokoan soñua entzuten zan...

GARBINE

Bein batez ikus ziñuten etxe aurreko bide ertzean, eguzki begi sarreran. Betiko, ene Garbiñe, zu nere biotzeko jabe. Nik ez det besterik maite, zaite nerekin beti, Garbiñe. Argi, begiak argi Ezpaiñak garbi, esku txuri, biotza dezu poz iturri, begietan argi, maite irri, Ezpaiñetan garbi, musu berri, eskuetan txuri, gero agur t'erdi. Neska oberik ez det nik ikusi. Betiko, ene Garbiñe, zu nere biotzeko jabe, nik ez det besterik maite.

BILBOKO ILLARGIA

Erdi illun egun batean biurtu zan nere bizimodua. Bakar bakarrik, bakar jun nintzan negarrez, oiñazekin. Lur-gain amets egin nun illargian. Goxo egiten zula nere miña.

Bilboko illargi, illargitxu, zu nere maitasun egitakoa,

zeruan alkarrekin ikusiko gera. Bilboko illargi, illargitxu, zu zera maitasun egitakoa.

Erdi illun egun batean biurtu zan nere bizimodua. Bakar bakarrik, bakar jun nintzan negarrez, oiñazekin. Lur-gain ametsa egin nun, Illargi Bilboko, nere maitasun, maitasun laztana.

AMES EGIN DOT

Ames egin dot, ames, libre naizela benetan, eta egiaren orde, garratzez, ez dala iñor sartutzen kartzelan. Ames egin dot, ames, zintzo gabela mutillak. Eta guretzako garrez, eskarrez, nunbait egongo dirala virgiñak. Ames egin dot, ames, bizi naizela amesez.

Ames egin dot, ames, Miñik ez dala munduan, eta biarraren neurritz, izerdiz, ez dala iñor okertzen gaixuan. Ames egin dot, ames, leundu dirala odolak, ta ur, erriz eta aizez, bat batez mugak gordeko ditula biotzak.

TXORIA KAIOLAN

Txoria baiolan beti da goserik. Gizonaren barneak ez nola aserik. Gizarteak ez nai iñoiz menpeko. Jaunak eman dun eskubidea, zertako?

Txoriak kaiolan libre-gosea. Gizonaren gauz onena, libertadea. Beti da goserik. Gizonaren barneak ez nola aserik.

Gizona munduan zorion goserik, Biotzaren muiñak ez du nola aserik. Lur ontako ezerk ez du betetzen. Beti asterrika dabil ta ez asetzen.

Biotzaren gauz onena ezin ase. Gizona munduan, maite gosea.

LEKEITIO

Itsas-ondoan, mendien oiñetan dagoan erri txiki zoragarria, ene seaska, neure Lekeitio, erri guztietaz maitiena. Urteak ba doaz, joana ez dator, guraso laztanak aldeta betiko; alai be niretzat emon eusten eurak amaitzen ez dan Jaunagan sinisme- [na.

Ez egin negarrik, ene biotza, emengo egunak iges arren, geroko errialdea bikaiñagoa dalako ez dago an oiñazetik, ez etsairik, goiko ereiñua, Aitaren etxea, Jaunaren zerua betiraunerako. Itsas-ondoan, mendien oiñetan dagoan erri txiki ziragarria, ene seaska, neure Lekeitio, erri guztietaz maitiena.

ERAMAN - EKARRI'rako
AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK
ERRI GUZTIRAKO
Iparaguirre, 8 - DONOSTIA

EUSKALDUN BAT ISRAEL'EN

“Erri bat osatzearen kontzientzia ta idealismoa” euskaldunok Israeldarrengandik ikasi genezakena

A. Joxe Austin Orbegoza, pasiatarra, naiko ezaguna da euskal-zaleen artean. Goiz asi zitzaigun euskal-lanetan. «LAIKETAN» aldizkariaren berri ondo daki, bera izan bai zan sortzaille ta leen-pausoetan gidari.

Ondoren, Escrivá-ren «CAMINO» (Bidea) itzuli zigun euskera garbi ta xamurrez. Urtebete ba da, Urretxu'n gazte talde bati euskera irakasten asi zala eta aurten 152 neska-mutilentzat euskal-ikastaroa eratu du.

A. Joxe Austin Orbegoza.

Bertako Teoloji-etxean Idazteun-irakasle dalarik, Bibliaren itzulpena dakar esku artean; ebreo-eratik zuzenean Itun Zaarra euskeratzeko asmotan dabil. Urretxu'n ospatutako Liturgi-batzarrean bere gain gelditu zan Itun Zaarren itzulpena zuzentzea.

Igaz eta aurten, udako oporraldietan Israel en izana degu ebreo modernua ikasten. Ori dala-ta, galdera batzuek egin nai genizkioke ZERUKO ARGIA-ren irakurleentzat.

—MIRARI IZENEZ DEITU LITEKELA IRUDITZEN AL ZAIZU JUDUTARRAK ISRAEL'EN EGUN DUTENA?

Ago betez deitu ere. Orain ogei urte utsa zan lurraldea —arkaitz mokor eta eremu puska legorrez zipritindua—, gaur «paradisuan» pare ageri zaigu. Israel'go ekonomiari ba gagozkio, ikusi ditekenez miraririk mirariena dala esango nuke.

Baño nekazaritzari ez ezen, industriari ere zor zaio «loratze» ori. 1950'tik 1960'ra nazioaren «producto brutto» dalakoa 11 %'ra igo zan. Bitartean Ingalaterra'k, 3 %, Prantzi'k 4 % ta Alemania'k 7 % eman zuten. Biztanleak, berriz, 100 % ugaltu ziran.

Euneko amaika orren arrazoa onela ematen zuten: 5 % lanaren ugartzetatik zetorren, 3 % kapitala geitzetik eta 3 % produkzio bideak berrietatik.

Arkitu duten petrolioak, asko ezpa da ere, eunetik amarrean bertako premiak betetzen ditu.

Baña «mirari» au etzaie zeruetatik ixuri; judutar guztien idealismo ta jardunari zor zaie. Rothschild zankuak urte-azkenean zorrak garbitu arren eta Alemania'k gudateko kalte-ordain naiz oparo lagundu, odolean daramaten espiritu orregatik izan ez ba litz, etzuten judu arrak miraririk lortuko.

KIBUTZ-SISTEMA ZER IRUDITZEN ZAIZU?

Itz onek «taldea» esan nai du ta butzak. Dengania'koa izan zan auroin eun urte ingurutsu asi ziran kirena sortutakoa, eta Errusia'tik zetozen idealistak zor zaie lan eta bi-bide ori; komunismoaren eragina berakin du, beraz.

Nekazaritzari jeikialdi bat emateko sistema egokia izan da; orri esker, baitikpait, biurtu da Israel «paradisu». Baño ez det uste betirako danik, bere ortan ez beintzat. Errusi'tik etorri ziran idealistak nazio indartsu bat nai zuten eta amets ura kristaltzeko jo ta ke lanari ekin zioten.

Gauhrko gaztedia, ordea, ez dator ain idealista. Oraingo gazteak, norbere etorkizunari geiago begiratzen dio erriarenari baño. Zenbait kibutz, kanpoko langilleak artzen eta diruz ordaintzen asiak dira, ta, jakina, asiberritako ideal garbi ura indarra galtzen ari da. Nere ustez, kooperatiba-erara joko dute.

Oraindik kibutz berriak sortzen ba dira ere, sistema orrek onenak eman dituala esango nuke. Dana dala, ezin-aaztuzkoa izango da erakunde au Israel berriaren kondairan.

—NOLA ARKITZEN DA, GAUR EGUN, EBREO IKUNTZA?

Gorenako mailla oraindik lortu ez ba du ere, lortu zorian dagoala, esan bear. Dagoneko goi-mallako ikastetxetara iritxi da. Oraindik zenbait gaietan inglesa erabiltzen ba dute ere, atomuaren fisika ebreoz ematera eldu diran arrastoa ba det. Oso urte gutxiren buruan betetasun osoa iritxiko duan iritzikoa naiz.

Orain ogei urte banaka batzuk besterik etziran ebreoz zekitenak, gaur eztago ebreo ezkianik, atzeritik datozen guztiak ikasi bear izaten bai dute. Sei illabeteko ikastetxetara egiten dira, egunean bost orduz ikasiz eta gastu guzti aukeratuak ordaintzen ditu. Bide aukeratu ez pa lituzte ez det uste lortu dutena lortuko zutenik.

—ZEINTZUK DIRA ANGO PROBLEMAK ESTUENAK ETA NOLA IKUSTEN DEZU ISRAEL'EN ETORRIZUNA?

Ez da errez Israel'en etorkizunari buruz erantzun bat ematea. Iñola ere, ekonomiaren aldetik, ondo. Ingurukoekin pakean irauten, naiko lan. Erlijioaren aldetik oso illun.

Jainkoaren orduak eldu ba dira, zerbait gertatu bear... baño, bitartean, ateismuaren mende erortzera dijoa erri au. Gaurko fanatiku batzuek eskeintzen dioten erlijioa, fosildua, bizirik gabea da. Kristo'k kritikatzan zuan aren antzekoa. «Legearen» zirkun guztietatik zintzilik dagoana. Eta sartaldetik datorren judutarrari, judutar izanik ere, ezin irentszko bihurtzen zaio. Ez ditu betetzen... Bestalde, Israel'ek ez du eskubiderik, nere ustez, erlijiorik gabe izateko. Yabe'rekin edo batere ez.

Laburki ba da ere ona emen problemarik gogorrenak: Bertako arabiarrekiko auzia; gaur 250.000 dira, baño, judutarren aldean askoz umetsuagoak diran ezkerro, berrogei bat urtetara judutarrak aña izango dira. Zer gertatuko da orduan?

Arabiarren artetik etorritako judu-

tarrak ere asko ugaltuko dira ta, dirudienez, ez lirake oraingo martxan aurrera joateko gauza izango.

Abraham'en garaiko ondakiñak (Neggido) Igarotakoan oñiak tinkaturik, gazteak etorkizunari begiratzen dio...

Kanpotik Israel eratu nai duten judutarrak mugarik naiz baldintzarik jarri bear al zaien, eztabaida sortu da.

Leen, bereizketarik gabe artzen ziztuzten, baño, orain, razista begiz gauzak ikusten asi dira ta lanean eta aurrerapenean lagundu dezakena bakarrik artu nai lukete, batzuk. Baño auzia ez da erabaki...

EZER IKASI AL ENEZAKE, ZURE USTEZ, EUSKALDUNOK ISRAELDARRENGANDIK?

Askok. Erri bat osatzearen kontzientzia ta idealismoa. Gu, euskaldunok, indibidualista xamarrek gera eta «pragmatistaegi» biurtzen ari gera, gaitasun onak ere ba ditugu, setatsu izatea ta iraupena. Idealaren batasunak alkatuko ba gindu, eta danok danon alde lan egiteko prestatu, zailtasun guztiak aixa garaituko genituzke. Gure problemaz ezin genezake bakar zatzuen «hobby» egin. Euskaldun guztien kontzientzia, batasuna ta idealismoa bearrezko, derriorrezko zaizkigu.

X. MENDIGUREN

TAYELDARRAK

Asmotan nintzan. Aspalditik. Aldameneko apaizaren ibartxora yoa nai nik. Emengoa bezela ote dan ikusi. Ango kistarrekin itz egin. Aukera lengo astelenean izan det.

Emen, guztiok ogeitalaukoa osatu gendun. Beribilaz ordu eta erdi. Oñez abitu izan ba-giña asko geyago ez gendun bearko. Ezik, yoa giñanok oro ez izan ibiltari bixkor.

Laccio Gongotzaik bialdu zigun deia. Lacchio yauna Taoyuen deritzan alderdiko eskuduna da. Emen Taoyuen, eta nere yayoterrian Tolosa: iya orobat. Apaizburuen toki biyak.

Txadon berriya onetsi. Barrunbe berriyan lenengoz yaupa nagusiya eman. Ango kistarrak bilduaz jai egin. Egun artako egitaraua orixe zan.

Doipuruaren ordeko Caprio yauna ur deunez eraikintza zipritindu. Yaupa nagusia Lacchio Gongotzaik eman. Itzaldia Hsinchu'ko Gotzai yaun TU'k. Au txiñeraz yadun zan. Irakasleak tayel-izkuntzan eman zigun TU agurgarriyak adirazen ziguna. Olakoetan alaxe egin oi da. Beraz, yaupa bitartean iru izkuntza izan genitun. Abestiak, iru beintzat tayel-izkuntzan abestu zizkiguten. Neronek ere izkuntza ori ulertzen bait-det, neretzat ere ari izan zirala esan bear.

Txadona Gurutze Deuna'ri eskeiñia. Lezo zetorkidan gogora. Barrunbe osoari Arantzazu'ko txadonaren antza artu nion. Goi-goyen leyo txoak. Bi aldetan. Goikoak bakarrik ez bait-dira aski, azpitik leyo zabalagoak. Udako bero sapaetan aizea

burugañetik kristarrei ibiliko. Arantzazu'ko txadonaren antza artu ba'nion ere, barrunbea askoz zurigoda. Udako eguzki kiskalia izan ba'kendun, betaurreko beltzak ongi zetozkiguten. Aldareko urratu goituan du eraikizun berri onek diodan antza.

Txadonetik irten giñaneko amabiterdik. Berialaxe bazkariya. Yau zimauziak asterako ozta utzi gendun maia. Tayeldarren dantzak ikusiya bait-naiz, oraingoan bakarria izan zitzaidan iya gogobeteko. Besteak oro moteltxo.

Lauretan itzulera. Idaztillu onen ondora orduko seirak. Aize indartsu otzak eskiñun aldarte oneko utzi.

Ango kistarrak adelueta oi dan poza izan zuten. Guztiak kistarberri bait-dira, olakoen bearra ba-dute. Sinismena azigarri gabe ez da gogortzen. Yai berexiak eratuz gero, egoiki duten laguntza ematen diegula iduritzen guri.

Tu Gotzai yauna guztia oro begi ibili zan. Auxe ere esan zidan:

—Aizu! Mai deunera gutxi dirala ez al zaizu iduritzen?

—Yauna! Aitortza egin zezaten aukera geyegirik ez dute izan. Neroni eta Jaeggy Aba izan gera aitortza-entzule. Askoz goizago asi izan ba'giñal Teyeldarren izkera dakiñan apaizik ez dute ekarri.

ETXEBERRIA'TAR P. S. I.
Formosa: 1966-XI-25

Ertzeko gonaduna hoclotarra; beste lauak tayeldarrak. 1966'garrengo Orri-llaren lenengoan egindakoa.